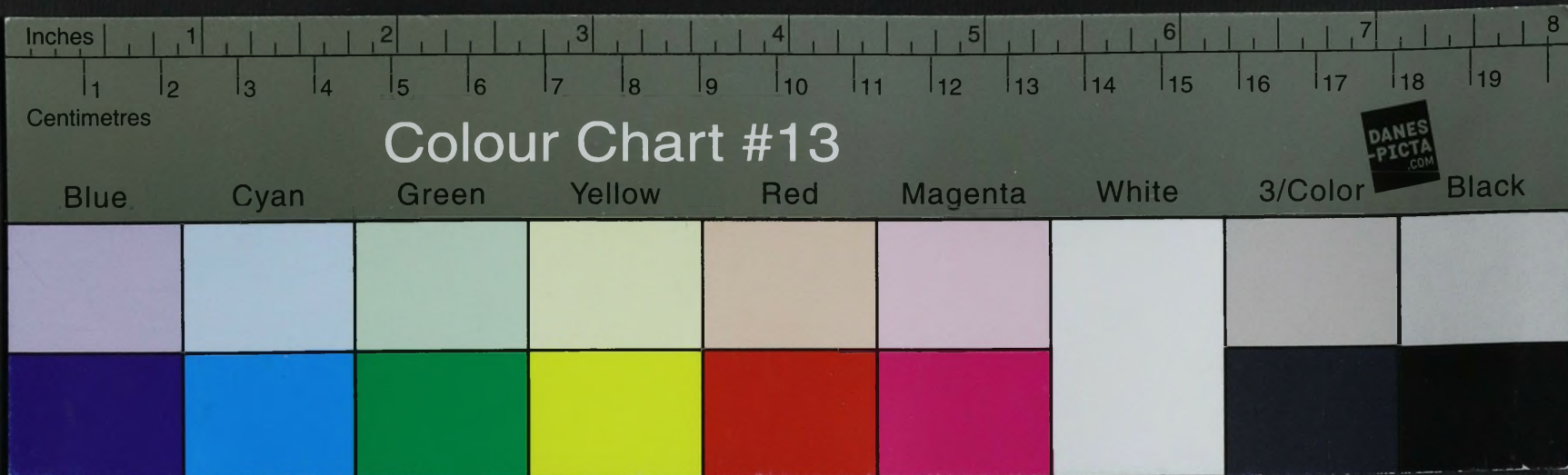

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA WOJSK INŻYNIERYJNYCH

AON wewn. 4646/94

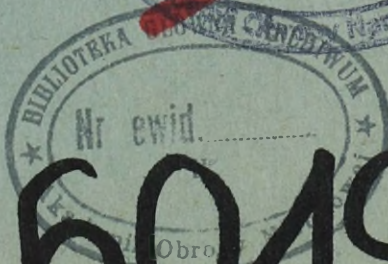
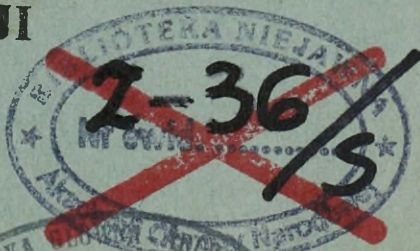
JAWNE
ZASTRZEŻONE
POUFNE

Egz. nr 10

Płk dr Bogusław SAGANOWSKI

ZASADY WYKORZYSTANIA I DZIAŁANIE BRYGADY SAPERÓW W ZABEZPIECZENIU INŻYNIERYJNYM PROWADZONYCH OPERACJI

SKRYPT

WARSZAWA

1994

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA WOJSK INŻYNIERYJNYCH

AON wewn. 4646/94

JAWNE
ZASTRZEŻONE

POUFNE

Egz. nr 1.0

Przeklasyfikowana z ~~Poufne~~ na ~~Zastrzeżone~~

podstawa przekl. Wykaz Aktualnych Wojskowych

Wydawnictw Wewnętrznych szt. gen. 1527/01

data i podpis 25.10.02 Kadek Anna

Przeklasyfikowana z ~~Zastrzeżone~~ na ~~Jawne~~

podstawa przekl. Wykaz Aktualnych Wojskowych

Wydawnictw Wewnętrznych szt. gen. 1527/01

data i podpis 12.12.05 Kadek Anna

Płk dr Bogusław SAGANOWSKI

ZASADY WYKORZYSTANIA I DZIAŁANIE BRYGADY SAPERÓW
W ZABEZPIECZENIU INŻYNIERYJNYM PROWADZONYCH OPERACJI

SKRYPT

W A R S Z A W A

1 9 9 4

Wprowadzam do wykorzystania w procesie kształcenia studentów studiów dyplomowych i podyplomowych Wydziału Wojsk Lądowych Akademii Obrony Narodowej skrypt pt. ZASADY WYKORZYSTANIA I DZIAŁANIE BRYGADY SAPERÓW W ZABEZPIECZENIU INŻYNIERYJNYM PROWADZONYCH OPERACJI.

KOMENDANT

WYDZIAŁU WOJSK LĄDOWYCH

plk doc. *[Signature]* dr hab. Marian LASZCZYK

WSTĘP

Zabezpieczenie inżynieryjne jest jednym z ważniejszych rodzajów bojowego zabezpieczenia działań wojsk, a wykonywanie zadań zabezpieczenia inżynieryjnego należy do obowiązków wszystkich rodzajów wojsk i służb. Zadania najbardziej skomplikowane, wymagające specjalistycznego sprzętu i wyszkolenia wojsk są realizowane przez związki taktyczne, oddziały i pododdziały wojsk inżynieryjnych.

W skrypcie omówiono wykorzystanie brygady saperów - zarówno wchodzącej w skład związku operacyjnego jak i centralnego podporządkowania - do zabezpieczenia inżynieryjnego działań bojowych, albowiem ich struktury organizacyjne są prawie identyczne, a także zasady działania pododdziałów tych brygad są takie same. Przedstawiono również sposoby działania BSap i jej pododdziałów w operacjach, a także podano w skrótovej formie organizację działań bojowych brygady.

Skrypt przeznaczony jest głównie dla studentów AON. Stano-
wić również może pomoc dydaktyczną dla nauczycieli akademickich

Rozdział I ZASADY WYKORZYSTANIA BRYGADY SAPERÓW W OPERACJACH

Brygada Saperów jest związkiem taktycznym wojsk inżynieryjnych, a jej wykorzystanie jest uwarunkowane przede wszystkim charakterem prowadzonych operacji, terenem w którym operacje będą prowadzone, decyzją dowódcy ogólnowojskowego, a także poziomem wyszkolenia oraz stanem ukończenia pododdziałów brygady.

Uwzględniając dynamiczny i manewrowy charakter przyszłych działań bojowych, ciągle zachodzące zmiany w sytuacji taktyczno-operacyjnej, a co za tym idzie i ciągłą potrzebę wykonywania - stosownie do tych zmian - zadań zabezpieczenia inżynieryjnego na korzyść związków taktycznych i oddziałów, stwierdzić można, że brygada saperów tak w operacji obronnej jak i zaczepnej z zasady zadania zabezpieczenia inżynieryjnego będzie wykonywała na dużym obszarze w całym pasie operacji. Tak duża przestrzeń wykonywanych zadań powodować będzie rozśrodkowanie pododdziałów brygady.

W wyniku zastosowania przez walczące strony współczesnych środków walki powstać mogą rozległe zniszczenia, zawaly i zapory, zatopienia terenu i pożary, które wojska będą zmuszone pokonać. W wypadku niemożliwości wykonania obejść trzeba będzie wykonywać przejścia w terenie zniszczonym, usuwać zawaly i zapory, pokonywać tereny zalane, walczyć z pożarami itp. Wykonanie wyżej wymienionych zadań w głównej mierze spoczywać będzie na związkach taktycznych i oddziałach poszczególnych rodzajów wojsk, wraz z ich organicznymi pododdziałami wojsk inżynieryjnych, niemniej jednak związki taktyczne i oddziały rodzajów wojsk, działające na głównym kierunku (wysiłku) lub wykonujące samodzielne zadania, wzmacnia się z zasady pododdziałami brygady saperów. (Powyższa zasada dotyczy także brygady centralnego podporządkowania której pododdziały będą działać na głównym kierunku /wysiłku/ związku operacyjnego). Liczbę pododdziałów wydzielonych do wzmocnienia związków taktycznych i oddziałów ustala się w zależności od ważności wykonywanego przez nie zadania bojowego, liczby /zakresu/ przedsięwzięć i zadań inżynieryjnych oraz warunków ich wykonania, a także od możliwości brygady saperów w danej sytuacji.

Brygada saperów, realizując przedsięwzięcia i zadania zabezpieczenia inżynieryjnego bezpośrednio na korzyść związków taktycznych i oddziałów rodzajów wojsk działających bądź to w pierwszym, bądź w drugim rzucie lub stanowiących odwody może wykonywać te zadania w następujących formach wzmocnienia:

- podporządkowania;
- przydziału;
- wsparcia.

Wzmocnienie w formie podporządkowania polega na wydzieleniu części sił brygady /stosownie do potrzeb wynikających z zakresu realizacji zadania bojowego przez ZT/ i wyjściu ich z podporządkowania dowódcy brygady. Dowódca brygady jest w tym wypadku odpowiedzialny za właściwe przygotowanie i wyposażenie tych sił w środki i materiały inżynieryjne do wykonania zadań, sprawność sprzętu inżynieryjnego i środków transportowych oraz terminowe ich odesłanie do określonego rejonu. Dowódca brygady jest też odpowiedzialny za zaopatrywanie wydzielonych sił, jeżeli to nie zostało rozwiązane w inny sposób, np. wydzielone siły będą zaopatrywane przez związek taktyczny, do dyspozycji którego zostały przydzielone. Nie oznacza to, że po przydzieleniu określonych pododdziałów dowódca brygady nie interesuje się nimi w ogóle. Powinien on pozostawać w ścisłym kontakcie z dowódcami wydzielonych pododdziałów i ma prawo, a nawet obowiązek interweniować u swego przełożonego w wypadku, gdy przydzielone pododdziały były by wykorzystywane nie zgodnie z ich przeznaczeniem i wyszkoleniem.

Wzmocnienie w formie przydziału polega na wydzieleniu części sił brygady do wykonania ściśle określonych zadań, często w określonym czasie na korzyść związków taktycznych lub innych oddziałów rodzajów wojsk. Zadania te mogą być ograniczone do określonych rubieży lub rejonów. Wydzielone z brygady pododdziały są podporządkowane dowódcy związku taktycznego (oddziału) na korzyść którego wykonują zadania. Może on uściślać zadania do wykonania, ale nie ma prawa stawiać zadań dodatkowych przekraczających te, z którymi pododdział brygady przybył na wzmocnienie. PO wykonaniu nakazanych zadań przydzielony pododdział wychodzi z podporządkowania dowódcy związku taktycznego /oddziału/, na którego korzyść wykonał określone zadanie

/zadania/ i przechodzi ponownie do dyspozycji dowódcy brygady. Podczas wykonywania zadań na korzyść związków taktycznych /oddziałów/ w formie przydziału podobnie jak przy podporządkowaniu, dowódca brygady obowiązany jest skierować wydzielone siły i środki do nakazanego rejonu, dopilnować właściwego wyposażenia w odpowiedni sprzęt i środki niezbędne do wykonania zadań a także uzgodnić z dowódcą związku taktycznego /oddziału/ rejon zesrodzkodowania wydzielonych sił po wykonaniu zadania /jeśli nie zostało to określone w zadaniu/. Pododdziały brygady saperów przydzielone do związków taktycznych /oddziałów/ na zasadzie przydziału zaopatrywane są przez brygadę w sprzęt i materiały inżynieryjne niezbędne do realizacji zadań w toku ich wykonania.

Wzmocnienie w formie wsparcia polega na tym że wydzielone pododdziały brygady pozostają w podporządkowaniu dowódcy brygady i wykonują zadania określone przez dowódcę ogólnowojskowego /szefa wojsk inżynieryjnych/ na korzyść związków taktycznych /oddziałów/. Dowódcy tych związków taktycznych /oddziałów/ nie przejmują w podporządkowanie ani nie stawiają zadań pododdziałom brygady. W tym wypadku dowódca brygady bezpośrednio stawia zadanie pododdziałom wspierającym, kontroluje ich wykonanie i odpowiada za terminową realizację tych zadań.

Manewrowy charakter współczesnych działań bojowych, a stąd i gwałtowne zmiany w sytuacji operacyjno-taktycznej, powodować będą - stosownie do tych zmian - wykonywania wciąż nowych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego m.in. siłami brygady saperów, stąd jej działania przyjmą wysoce manewrowy charakter. Powodować to będzie, że podstawową formą wzmocnienia pozostanie wsparcie.

Realizując zadania zabezpieczenia inżynieryjnego w pasie operacji i uwzględniając manewrowy charakter działań brygada saperów może działać w sposób rozśrodkowany /zdecentralizowany/ lub ześrodkowany /scentralizowany/ struktura organizacyjna brygady oraz jej wyposażenie pozwala na rozśrodkowane użycie pododdziałów brygady. Decydować o tym będą potrzeby wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego i sposób prowadzenia operacji. Jednak zdecentralizowane użycie pododdziałów brygady rozprasza jej wysiłek, utrudnia dowodzenie, a pośrednio zmniejsza także możliwości. Należy zatem dążyć do ześrodkowanego użycia pododdziałów brygady. Umożliwia ono bowiem skupienie wysiłku na wyko-

nywanie zadań najważniejszych w poszczególnych etapach operacji, szybki manewr na decydujące kierunki i na korzyść tych związków taktycznych i oddziałów, które w danym czasie wykonują zadania główne.

Bez względu na sposób użycia pododdziałów brygady saperów powinny one być wykorzystane zgodnie ze swoim przeznaczeniem /według swoich specjalności/, a także możliwości sprzętu znajdującego się w ich wyposażeniu.

1. Przeznaczenie, miejsce i rola brygady saperów w operacjach

Brygada saperów przeznaczona jest do wykonywania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego na korzyść związków operacyjnych i związków taktycznych. Będzie zatem wykonywać je na dużej przestrzeni, w całym pasie operacji.

Część pododdziałów brygady działać będzie w pierwszym rzucie operacyjnym i wykonywać zadania zabezpieczenia inżynieryjnego przede wszystkim na korzyść związków taktycznych działających na głównym kierunku /głównym wysiłku/.

Wydzielone pododdziały brygady saperów działać będą w głębi ugrupowania operacyjnego i wykonywać zadania o znaczeniu operacyjnym związane z wprowadzeniem drugiego rzutu, odpieraniem przeciwuderzeń npla, wykonywaniem przeciwuderzeń, umacnianiem opanowanych rubieży.

Z pododdziałów brygady organizowany też będzie oddział zaporowy, który rozmieszcza się bezpośrednio za ugrupowaniem pierwszorzutowych związków taktycznych, natomiast rubieże minowania /pierwsza a niekiedy i druga/ mogą być wyznaczone w ugrupowaniu tychże związków taktycznych. Dla zamiany obezwładnionych pododdziałów BSap wykonujących zadania zabezpieczenia inżynieryjnego bądź to na korzyść związków taktycznych pierwszego rzutu, bądź też zadania znaczenia operacyjnego jak również obezwładnionego oddziału zaporowego, a także wykonania nagle wynikłych do wykonania zadań część pododdziałów brygady pozostawać będzie w odwodzie. Odwód ten z reguły będzie rozmieszczany za pierwszym rzutem operacyjnym.

Biorąc zatem przeznaczenie brygady saperów i jej miejsce w ugrupowaniu operacyjnym a także uwzględniając charakter wykonywanych zadań można stwierdzić, że brygada saperów jest zasadni-

czym realizatorem wsparcia wysiłku wojsk pod względem inżynieryjnym i w całokształcie zabezpieczenia inżynieryjnego operacji spełnia główną rolę.

2. Zadania zabezpieczenia inżynieryjnego realizowane przez brygadę saperów w operacjach

Predestynacja brygady saperów do wykonawstwa zadań zabezpieczenia inżynieryjnego operacji zdeterminowana jest organizacją, wyposażeniem i wyszkoleniem pododdziałów brygady. Z tego względu może ona realizować zadania: rozpoznawcze, torujące /rozgrodzeniowe/, minersko zaporowe, fortyfikacyjne oraz maskowania. W szczególności zadania te mogą obejmować:

- prowadzenie rozpoznania inżynieryjnego nieprzyjaciela i terenu, przy czym rozpoznanie to może być prowadzone na potrzeby ogólnowojskowe, jak też na potrzeby wykonawstwa zadań zabezpieczenia inżynieryjnego realizowanych przez pododdziały brygady;

- torowanie przejść w systemie zapór inżynieryjnych nieprzyjaciela oraz rozminowanie terenu i obiektów w celu zapewnienia warunków do prowadzenia działań bojowych;

- minowanie stałe i manewrowe oraz wykonywanieniszczeń na kierunkach aktywnego działania nieprzyjaciela, a także w czasie umacniania opanowanych rubieży terenowych;

- budowa stref zapór i zniszczeń na przewidywanych kierunkach uderzeń nieprzyjaciela;

- wykonywanie prac ziemnych przy rozbudowie fortyfikacyjnej rubieży obrony, rejonów rozmieszczenia wojsk /ześrodkowania, wyjściowych/ opanowanych rubieży terenowych;

- wykonywanie inżynieryjnych przedsięwzięć maskowniczych w ramach maskowania operacyjnego;

- udział w likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia.

Z punktu widzenia operacyjnego brygada saperów może zabezpieczać:

- a/ osłonę pod względem inżynieryjnym granicy państwowej oraz przygotowanie pod względem inżynieryjnym rejonów, pasów i rubieży obrony;

b/ przejście wojsk do operacji zaczepnej i przełamanie obrony nieprzyjaciela;

c/ rozwijanie drugiego rzutu operacyjnego na rubieżach wprowadzania do bitwy a także wykonywania przeciwuderzenia;

d/ swobodę działania oddziałów i związków wojsk rakietowych oraz oddziałów przeciwlotniczych;

e/ odpieranie przeciwuderzeń odwodów nieprzyjaciela;

f/ pościg za wycofującym się nieprzyjacielem, likwidację okrążonych zgrupowań nieprzyjaciela oraz umacnianie opanowanych rubieży i rejonów.

Wykonywanie zadań zabezpieczenia inżynieryjnego siłami brygady saperów uwarunkowane jest przede wszystkim następującymi czynnikami:

- charakterem współczesnych operacji;
- sposobem działania nieprzyjaciela i możliwościami wykorzystania przez niego środków rażenia ;
- zadaniem i decyzją dowódcy ogólnowojskowego;
- warunkami terenowymi, atmosferycznymi, porą roku i doby, a także czasem wyznaczonym na wykonanie zadań;
- możliwościami wykonywania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego siłami innych rodzajów wojsk oraz oddziałów i pododdziałów wojsk inżynieryjnych wchodzących organicznie w skład związków taktycznych i oddziałów.

Rozdział II STRUKTURA ORGANIZACYJNA ORAZ MOŻLIWOŚCI PODODDZIAŁÓW BRYGADY SAPERÓW W ZAKRESIE WYKONAWSTWA ZADAŃ ZABEZ- PIECZENIA INŻYNIERYJNEGO

W skład brygady saperów wchodzi następujące pododdziały:

- kompania dowodzenia;
- trzy bataliony saperów;
- batalion minowania; (w brygadzie centralnego podporządkowania dwa bataliony minowania);
- batalion rozminowania;
- batalion maszyn inżynieryjnych;
- kompania maskowania;
- kompania remontowa;
- kompania zaopatrzenia;
- kompania medyczna;
- kompania zabezpieczenia inżynieryjnego ratownictwa (tylko w brygadzie centralnego podporządkowania).

Możliwości wykonania przez brygadę saperów szerokiego wachlarza zadań zabezpieczenia inżynieryjnego określają rolę oddziałów i pododdziałów brygady w całokształcie współczesnych działań bojowych.

Dowódca brygady wraz ze swoim sztabem jest głównym organizatorem wykonawstwa zadań zabezpieczenia inżynieryjnego realizowanych siłami brygady. Natomiast dowódcy batalionów oraz samodzielnych kompanii są w pełni odpowiedzialni przed dowódcą brygady za terminowe i zgodne z jego decyzją wykonanie postawionych im zadań oraz za materiałowo-techniczne zabezpieczenie pododdziałów i przeprowadzone remonty.

Zadania, do których wykonania przeznaczone są poszczególne pododdziały brygady saperów /przy uwzględnieniu struktury organizacyjnej brygady saperów oraz technicznego wyposażenia/ przedstawiono niżej.

1. Kompania dowodzenia /kdow/ przeznaczona jest do ochrony stanowiska dowodzenia brygady, a także zapewnienia łączności dowódcy i sztabu brygady z pododdziałami brygady we wszystkich warunkach działania brygady. Posiadаныmi siłami i środkami kdow rozwija SD brygady. Ponadto siłami plutonu rozpoznania inżynieryjnego organizowane jest rozpoznanie inżynieryjne terenu i nie-

przyjaciela, a zwłaszcza na korzyść prac inżynierskich wykonywanych siłami brygady saperów.

Wiadomości o nieprzyjacielu i terenie po stronie nieprzyjaciela niezbędne dla wojsk uzyskuje się działając w systemie rozpoznania ogólnowojskowego, natomiast na potrzeby wykonywania prac i zadań siłami brygady - samodzielnie poprzez działanie inżynierskich posterunków obserwacyjnych /IPO/, inżynierskich patroli rozpoznawczych /IPR/, samodzielnych inżynierskich patroli rozpoznawczych /SIPR/ w składzie od drużyny do plutonu oraz inżynierskich grup wypadowych /IGW/ w sile drużyny.

Struktura organizacyjna plutonu rozpoznania inżynierskiego i jego wyposażenie pozwalają na zorganizowanie np: czterech do sześciu inżynierskich posterunków obserwacyjnych /IPO/ lub trzech inżynierskich patroli rozpoznawczych /IPR/ lub jednego samodzielnego inżynierskiego patrolu rozpoznawczego /SIPR/ lub trzech inżynierskich grup wypadowych /IGW/. W brygadzie saperów centralnego podporządkowania możliwości organizowania elementów rozpoznania są dwa razy większe jako że w strukturze kompanii dowodzenia tej brygady występują dwa plutony rozpoznania inżynierskiego.

Elementy rozpoznania inżynierskiego najczęściej wykorzystuje się do rozpoznania i ustalenia:

- rodzaju i zakresu prac i przedsięwzięć inżynierskich związanych z rozbudową systemu zapór i obiektów fortyfikacyjnych w głębi obrony nieprzyjaciela;

- sił i środków przeprawowych nieprzyjaciela oraz istniejących przepraw;

- charakteru przeszkód wodnych i urządzeń hydrotechnicznych w pasie operacji w celu ustalenia miejsc do forsowania i urządzania przepraw;

- terenu w celu określenia możliwości pokonywania go przez walczące oddziały i związki taktyczne a także możliwości wykorzystania miejscowych zasobów materiałowych do wykonywania prac inżynierskich;

- stanu dróg i obiektów drogowych;

Wiadomości uzyskane przez elementy rozpoznania inżynierskiego działające w systemie rozpoznania ogólnowojskowego lub samodzielnie- wykorzystuje się na potrzeby planowania i wykonywa-

nia zadań zabezpieczenia inżynieryjnego na szczeblu taktycznym i operacyjnym.

2. Batalion saperów /bsap/ posiada samodzielną strukturę organizacyjną zapewniającą mu pod względem organizacyjnym i zaopatrzeniowym samodzielne wykonywanie zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w oderwaniu od sił głównych brygady.

W strukturze organizacyjnej brygady są trzy bataliony saperów o jednakowej organizacji a formy ich wykorzystania wynikają z potrzeb operacji i konkretnej sytuacji taktyczno-operacyjnej.

W okresie organizacji i prowadzenia operacji zaczepnej i obronnej bataliony saperów mogą być:

- przydzielone do związków taktycznych pierwszego i drugiego rzutu w formie podporządkowania lub przydziału albo wykonać zadania zabezpieczenia inżynieryjnego w formie wsparcia;
- pozostawać w odwodzie inżynieryjnym.

Każdy batalion saperów przeznaczony jest najczęściej do wykonywania następujących zadań zabezpieczenia inżynieryjnego:

- minowania, rozminowania i wykonywania przejść w zaporach minowych oraz wykonywania niszczeń;
- wykonywania innych prac i zadań zabezpieczenia inżynieryjnego we współdziałaniu z pododdziałami specjalistycznymi brygady, np. kompanią maskowania, batalionem maszyn inżynieryjnych.

Batalion saperów ma następujące możliwości: zorganizować jeden dwa IPO lub IPR /IGW/; wykonać 27 przejść w polach minowych npla o głębokości do 100 m w ciągu 5-6 godzin sposobem ręcznym; wykonać 6 przejść w polach minowych npla o głębokości do 100 m w ciągu 20-30 minut sposobem wybuchowym; założyć sposobem ręcznym bez styczności z nieprzyjacielem 8 km ppanc pola minowego; założyć sposobem ręcznym w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem 4 km ppanc pola minowego; urządzić 9 węzłów zapór i niszczeń w ciągu 8-10 godzin lub urządzić strefę zapór i niszczeń o wymiarach 5 x 10km w ciągu 12-15 godzin; przygotować do zniszczenia jeden obiekt komunikacyjny średniej wielkości w ciągu 10h.

Do wzmocnienia ZT pierwszego rzutu w formie podporządkowania celowo jest wydzielić jeden-dwa bataliony saperów, natomiast pozostałe /1-2/ bataliony saperów zarówno w operacji zaczepnej

jak i obronnej wskazane jest pozostawić w składzie brygady w celu: wykonywania zadań na korzyść związków taktycznych w formie wsparcia lub realizowania innych przedsięwzięć zabezpieczenia inżynieryjnego względnie zamiany organicznych pododdziałów inżynieryjnych związków taktycznych albo do nich przydzielonych, które poniosły duże straty lub utraciły zdolność wykonywania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego i powinny być wyprowadzone z walki.

We współczesnej operacji zaczepnej i obronnej może zaistnieć i taka możliwość, że wszystkie bataliony saperów będą wykorzystywane w sposób ześrodkowany /scentralizowany/, np. przy rozbudowie systemu zapór, umocnieniu ważnej rubieży terenowej, odpieraniu silnych przeciwuderzeń nieprzyjaciela itp.

3. Batalion minowania /bmin/ (w brygadzie saperów centralnego podporządkowania występują dwa takie bataliony) przeznaczony jest do manewrowego ustawienia zapór minowych i wykonywania niszczeń na dogodnych kierunkach działania wojsk nieprzyjaciela. Działa przede wszystkim jako oddział zaporowy.

W operacji obronnej batalion minowania działający jako OZap rozmieszcza się na głównym kierunku obrony, z zasady pomiędzy pierwszym a drugim rzutem operacyjnym wojsk w gotowości do minowania manewrowego.

W operacji zaczepnej batalion minowania przesuwa się na kierunku najbardziej zagrożonym działaniem broni pancernej nieprzyjaciela.

Działając jako oddział zaporowy otrzymuje kierunek działania i rubież minowania na kierunkach prawdopodobnych kontrataków i przeciwuderzeń nieprzyjaciela. Rubież minowania są ostatecznie precyzowane przed rozpoczęciem wykonywanego zadania. Do działania OZap-owi wyznacza się dwa trzy kierunki i na każdym kierunku dwie-trzy rubieże minowania. Pierwszą rubież minowania wyznacza się pomiędzy drugą i trzecią pozycją obrony głównego pasa obrony, następnie na trzeciej pozycji obrony i pomiędzy pierwszym i drugim pasem obrony.

Batalion minowania posiada w swoim składzie dwie kompanie minowania, jedną kompanię niszczeń, pluton minowania specjalnego, pluton PTS oraz pododdziały zabezpieczenia. Siłami dwóch kompanii minowania i jedną jednostką minowania /3600 min ppanc/

może w czasie 30-40 minut ustawić przeciwpancerne pole minowe długości 4,8 km, natomiast siłami kompani niszczeń w ciągu 6-8 godzin przygotować do zniszczenia 2-3 węzły urogowe, wykorzystując miny specjalnego przeznaczenia i materiał wybuchowy..

Batalion minowania wyposażony jest w trzy jednostki minowania co stanowi 10 500 min przeciwpancernych z czego 7200 przewożą kompanie minowania, a 3600 przewożone jest przez pluton zaopatrzenia batalionu.. Kompania niszczeń wyposażona jest w 5,5 tony MW, 30 min kumulacyjnych i 30 kompletów ładunków UZ-2.

4. Batalion rozminowania przeznaczony jest do zapewnienia swobody ruchu i manewru wojsk w rejonie rozbudowanych przez nieprzyjaciela zapór inżynieryjnych, a także do torowania przejść w strefach zniszczeń. Posiada w swoim składzie dwie kompanie rozminowania i jedną kompanię torowania.

W operacji zaczepnej batalion rozminowania może być wykorzystany do wykonywania następujących zadań:

- wykonywania przejść w zaporach nieprzyjaciela na rubieży wejścia do bitwy głównego zgrupowania uderzeniowego;
- torowania przejść w zawałach i strefach zniszczeń;
- prowadzenia całkowitego lub częściowego rozminowania terenu i likwidacji zapór minowych po opanowaniu ich przez związki taktyczne pierwszego rzutu;
- usuwanie zapór minowych ustawionych przez nieprzyjaciela na przeszkodach wodnych, w rejonach rozmieszczenia wojsk i na rubieżach wprowadzenia do bitwy związków taktycznych drugiego rzutu;
- minowania oraz wykonywania niszczeń na kierunkach wykonywanych przeciwuderzeń nieprzyjaciela, a także minowania ważnych rubieży i obiektów opanowanych w toku operacji.

Batalion rozminowania może być wykorzystany do wykonywania wyżej wymienionych zadań całością sił bądź też poszczególnymi kompaniami. Część sił batalionu zwłaszcza kompanie rozminowania, mogą być niekiedy przydzielone do związków taktycznych pierwszego rzutu lub wsparcia ich działań jeżeli będą one pokonywały rejon o szczególnym nasyceniu zaporami minowymi, a liczba własnych pododdziałów nie zapewni możliwości organizacji elementów inżynieryjnych do wykonania przejść.

W operacji obronnej batalion rozminowania /bez kompanii torowania/ przede wszystkim należy wykorzystać do przygotowania niszczeń na kierunku głównego wysiłku obrony. Natomiast kompanię torowania w zależności od potrzeb, można wykorzystać do torowania przejść w rejonach zawał i niszczeń na kierunku przeciwwuderzenia.

Batalion rozminowania w operacji zaczepnej i obronnej może być również w odwodzie inżynieryjnym. Pozostając w odwodzie inżynieryjnym powinien być w stałej gotowości do torowania przejść w zaporach, w strefach zniszczeń, rozminowania terenu, a także do działania w doraźnie organizowanych na szczeblu operacyjnym oddziałów ratunkowo-ewakuacyjnych.

Batalion rozminowania, wykorzystując posiadane siły i środki, może :

- torować dwie-trzy drogi przez strefę zwałów i zniszczeń w tempie 2-3 km/godz.;
- wykonać do 18 przejść w polach minowych nieprzyjaciela o głębokości do 100m w ciągu 4 godz. w dzień lub 5-6 godz. w nocy sposobem ręcznym;
- wykonać 18 przejść w zaporach minowych za pomocą LWD w ciągu 20-30 minut.

5. Batalion maszyn inżynieryjnych /bminż/ przeznaczony jest głównie do wykonywania prac ziemnych, a także przygotowania konstrukcji fortyfikacyjnych niezbędnych do rozbudowy SD, schronów i ukryć.

W operacji zaczepnej i obronnej może wykonywać prace ziemne w rejonie wyjściowym lub w pasie obrony całością sił względnie wykonywać je poszczególnymi kompaniami na korzyść związków taktycznych i innych rodzajów wojsk i służb.

Przy uwzględnieniu posiadanych sił i środków bminż w ciągu 8-10 godz. pracy w średnich warunkach terenowych może: wykonać prace ziemne niezbędne na stanowisku dowodzenia szczebla operacyjnego, natomiast w ciągu doby - przygotować rubież obrony dla drugiego rzutu operacyjnego lub rejon ześrodkowania związku taktycznego

6. Kompania maskowania jest pododdziałem specjalistycznym brygady przeznaczonym do wykonywania zadań inżynieryjnych w za-

kresie maskowania operacyjnego zgodnie z planem maskowania operacyjnego.

Przy uwzględnieniu jej składu i technicznego wyposażenia może ona być wykorzystana do wykonywania następujących zadań:

- rozbudowy pozornych rejonów ześrodkowania wojsk, stanowisk dowodzenia szczebla taktycznego i operacyjnego;
- urządzenia pozornych przepraw;
- przygotowanie różnego rodzaju makiet i masek.

Wyżej wymienione zadania kompania maskowania może wykonywać samodzielnie lub we współdziałaniu z innymi rodzajami wojsk i służb. Oddziały i pododdziały innych rodzajów wojsk, wojsk specjalnych i służb w rozbudowywanym rejonie pozornym wykonują również prace zabezpieczenia inżynieryjnego, a także pozorują ruch wojsk, pracę radiostacji itp.

Możliwości kompani maskowania pozwalają na urządzenie w ciągu dwóch dni pozornego rejonu ześrodkowania oddziału, może ona również urządzić w czasie 6-8 godz. pozorny rejon SD szczebla taktycznego lub w czasie 10-12 h pozorny rejon SD szczebla operacyjnego.

7. Kompania remontowa przeznaczona jest do przeprowadzenia remontu uszkodzonego sprzętu inżynieryjnego i środków transportowych brygady.

W okresie organizacji operacji obronnej rozmieszcza się w rejonie ześrodkowania brygady i przeprowadza remonty bieżące, a także wykonuje obsługę techniczną maszyn inżynieryjnych i pojazdów transportowych. W czasie prowadzenia operacji zaczepnej rozwija się w rejonie ześrodkowania większości sił brygady i przeprowadza remonty bieżące uszkodzonych maszyn i pojazdów transportowych.

W niektórych wypadkach część sił kompanii może być skierowana bezpośrednio do oddziału /pododdziału/ działającego z dala od głównych sił brygady w celu wykonania na miejscu remontu uszkodzonego sprzętu inżynieryjnego i pojazdów transportowych.

W operacji zaczepnej kompania remontowa działa w analogiczny sposób jak w operacji obronnej. Kompania remontowa posiadany-
mi siłami i środkami może w ciągu doby przeciętnie wykonać:

- remontów bieżących uszkodzonego sprzętu inżynierskiego i środków transportowych w liczbie 8-10 szt.;

- obsługę techniczną 10-12 środków sprzętu inżynierskiego lub środków transportowych.

8. Kompania medyczna przeznaczona jest do zabezpieczenia medycznego brygady. Punkty medyczne w okresie organizacji operacji rozwija w rejonie zesrodzkodowania większości sił brygady, rozmieszcza się w rejonie zesrodzkodowania głównych sił brygady.

Posiadanyimi siłami i środkami kompania medyczna przeciętnie w ciągu doby może wykonać:

- 5-6 operacji dużych;
- 6-8 operacji średnich;
- 30-40 operacji małych.

Analizując strukturę organizacyjną i wyposażenia brygady saperów należy stwierdzić że:

- zmiany i udoskonalenia struktury organizacyjnej i wyposażenia uwzględniają założenia taktyczno-operacyjne jak również wymagania wynikające z charakteru terenu przewidywanych działań;

- pododdziały brygady saperów są przystosowane do wykonywania zadań zabezpieczenia inżynierskiego związanych przede wszystkim z pokonywaniem terenu;

- większość pododdziałów / kompanii, plutonów/ ma jednorodną strukturę organizacyjną i sprzęt - a także ich struktury są w większości ujednolicone z pododdziałami inżynierskimi związków taktycznych i oddziałów, ułatwia to dokonywanie manewru organizacyjnego pododdziałami i sprzętem co na współczesnym polu walki /zwłaszcza przy dużych stratach/ może być zjawiskiem częstym.

Rozdział III DZIAŁANIE BRYGADY SAPERÓW W CZASIE ORGANIZACJI I PROWADZENIA OPERACJI

1. Działanie brygady saperów podczas przesunięcia wojsk *Rozpatruje się tutaj działanie brygady związane z przesunięciem wojsk do rejonu działań /rejonów wyjściowych/.*

Przesunięcie wojsk /w tym brygady saperów/ może się odbywać różnymi sposobami. Związki taktyczne i oddziały mogą wykonywać marsz, mogą być przewożone transportem kolejowym, wodnym lub powietrznym albo przesuwac się sposobem kombinowanym. Ten czy inny sposób stosuje się zależnie od celu, odległości i czasu przeznaczonego na przesunięcie, posiadanych środków transportu oraz istniejącej sytuacji.

Podstawowym sposobem przesunięcia jest marsz. Brygada saperów maszeruje zwykle całością sił po jednej- dwóch drogach marszu. Miejsce BSap w ugrupowaniu marszowym zależy będzie przede wszystkim od położenia i czasu osiągnięcia gotowości bojowej jej oddziałów i pododdziałów. W toku marszu zadania zabezpieczenia inżynieryjnego przegrupowujących się wojsk wykonywać będą te siły, które znajdują się na obszarze przegrupowania. Mogą to być siły i środki Obrony Terytorialnej, niekiedy związki taktyczne będące w pierwszym rzucie /styczności z nieprzyjacielem/ oraz siły i środki Naczelnego Dowództwa, które ze względu na położenie i gotowość bojową można wykorzystać do zabezpieczenia marszu. Chodzi bowiem o to, by nie angażować własnych sił i środków inżynieryjnych /w tym brygady saperów/ zanim maszerujące wojska nie wejdą do bitwy. Niemniej jednak szczególnie w wypadku gdyby usunięcie zniszczeń na drogach marszu przekraczało możliwości wydzielonych sił, bądź czas wykonania prac był zbyt długi, aby maszerujące wojsk mogły wejść do rejonu działań w określonym czasie, część sił brygady saperów - głównie pododdziały do torowania przejść w zaporach powinny pozostawać w gotowości do wykonania tych zadań.

Niekiedy do wykonania określonych zadań, w tym i zabezpieczenia marszu może być wysuwana w określone w określone rejony część sił brygady saperów /tzw rzut awangardowy/. Mogą to być siły od kompanii /wzmocnionej kompanii/ do batalionu.

Brygada saperów może również przemieszczać się sposobem kombinowanym /najczęściej przy użyciu transportu kolejowego oraz wykonując marsz/. W tym wypadku należy dążyć do przewozu transportem kolejowym ciężkiego sprzętu, głównie z batalionu maszyn inżynieryjnych, a także z innych batalionów. Ilość przewożonego sprzętu zależy od przydzielonego transportu. Specyfika działania brygady saperów podczas przesunięcia wojsk polega na tym, że przesuając się sama powinna pozostawać w gotowości do wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego na korzyść innych rodzajów przesuających się wojsk.

2. Działanie brygady saperów w operacji obronnej

W całokształcie zabezpieczenia inżynieryjnego operacji obronnej brygada saperów realizować będzie przede wszystkim zadania związane z fortyfikacyjną rozbudową terenu, budową i rozbudową systemu zapór oraz zabezpieczeniem wykonania przeciwdzierzenia. Inne zadania takie jak prowadzenie rozpoznania inżynieryjnego, wykonanie prac maskowniczych, czy też udział w likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia, nie różnią się w zasadzie w swej treści od wykonania ich w operacji zaczepnej, stąd sposób i forma wykorzystania pododdziałów brygady saperów do ich realizacji zarówno w operacji obronnej jak i w zaczepnej pozostaje taka sama.

W zakresie fortyfikacyjnej rozbudowy terenu wykonawcą zadań będzie batalion maszyn inżynieryjnych. W pierwszym rzędzie - w okresie organizacji obrony - batalion maszyn może wykonać prace fortyfikacyjne na korzyść tych związków taktycznych, które organizować będą obronę na głównym wysiłku w pierwszym rzucie operacyjnym. Zwykle batalion w tym okresie działać będzie całością sił w pasie obrony jednego związku taktycznego, rzadziej częściami w dwóch związkach taktycznych pierwszego rzutu. W wypadku gdy czas na organizację operacji obronnej będzie dostatecznie długi, batalion może wykonać prace całością sił kolejno w pasie obrony związków taktycznych pierwszego rzutu. Jeżeli obrona będzie organizowana bez styczności z nieprzyjacielem, lub będzie organizowany pas przesłaniania batalion może wykonać prace fortyfikacyjne poczynając od pierwszej pozycji.

W następnej kolejności, z reguły już po rozpoczęciu operacji, batalion maszyn inżynieryjnych może rozbudować pozycje ryglowe, a następnie przejść do rozbudowy fortyfikacyjnej pasów obrony związków taktycznych drugiego rzutu, zachowując przy tym zasadę prowadzenia prac w pierwszym rzędzie w tym związku taktycznym, który w danym etapie operacji spełniać będzie główną rolę.

Wykorzystywanie batalionu maszyn inżynieryjnych całością sił i wykonywanie zadań kolejno na poszczególnych rubieżach obrony ułatwia organizowanie działania batalionu i zwiększa zakres wykonywanych prac.

Jednym z elementów trwałości obrony są zapory inżynieryjne w tym głównie minowe. Z tego względu duża część sił brygady saperów angażowana będzie do budowy zapór minowych i prowadzenia niszczeń, /niszczenia też są swoistymi zaporami inżynieryjnymi/, a przede wszystkim bataliony saperów i batalion minowania.

Bataliony saperów mogą w pierwszej kolejności zakładać pola minowe na pozycjach obrony /głównie na pierwszej/ w pasach obrony związków taktycznych pierwszego rzutu operacyjnego przede wszystkim w tych związkach taktycznych które znajdować się będą na głównym wysiłku obrony i nie będą w stanie swoimi siłami osiągnąć nakazanego nasycenia. Do ustawiania tych zapór może być wykorzystane jeden-dwa bataliony saperów.

Podstawowym jednak zadaniem realizowanym przez bataliony saperów brygady w operacji obronnej będzie budowa stref zapór i przygotowanie oraz prowadzenie niszczeń szczególnie wzdłuż kierunków dogodnych do prowadzenia natarcia przez nieprzyjaciela.

Do budowy strefy zapór i niszczeń, w zależności od przewidywanych możliwości działania nieprzyjaciela, warunków terenowych i czasu, mogą być użyte jeden-dwa bataliony saperów.

We współczesnych warunkach prowadzenia obrony, niezwykle istotnego znaczenia nabiera ograniczenie swobody ruchu i manewru wojskom nieprzyjaciela. Jednym z działań, które mogą przynieść dobre efekty w tym względzie jest niszczenie dróg i obiektów drogowych na kierunkach natarcia nieprzyjaciela. Stąd zarówno w okresie przygotowania operacji, jak i w czasie jej trwania należy prowadzić intensywne prace przygotowawcze do tego typu

niszczeń oraz w czasie natarcia nieprzyjaciela niszczyć drogi i obiekty drogowe. Zadania te powinny realizować bataliony saperów brygady saperów poczynając od drugiej pozycji obrony oddziałów pierwszego rzutu i realizować je w głąb na całą głębokość operacji. W zależności od potrzeb i działania nieprzyjaciela zadanie to może realizować jeden, dwa a nawet wszystkie trzy bataliony saperów BSap.

W toku prowadzenia operacji obronnej system zapór minowych będzie rozwijany m.in. poprzez minowanie manewrowe przez oddziały zaporowe. Oddział Zaporowy organizowany jest z batalionu minowania brygady saperów (brygada saperów centralnego podporządkowania ma możliwość zorganizowania dwa oddziały zaporowe w sile bmin każdy). W okresie przygotowania operacji batalion minowania powinien uzupełnić środki materiałowe, rozpoznać zaplanowane kierunki i rubieże minowania, a jeżeli istnieją warunki i czas przeprowadzić treningi /ćwiczenia/ działania /minowania/ na poszczególnych rubieżach i kierunkach. Szczególną uwagę w przygotowaniu działań OZap należy zwrócić na dokładne rozpoznanie dróg wyprowadzających z rejonów ześrodkowania OZap na poszczególne kierunki i rubieże minowania. W toku operacji obronnej OZap działa zgodnie z opracowaną tabelą minowania.

Może się zdarzyć, że zajdzie konieczność minowania na nieplanowanej rubieży. Wtedy rozpoznanie takiej rubieży batalion minowania /OZap/ powinien realizować niezwłocznie po otrzymaniu zadania.

Dla powodzenia operacji obronnej istotne znaczenie ma wykonanie przeciwwuderzenia którego sprawne wykonanie zależy wiele od jego zabezpieczenia inżynieryjnego. Zasadniczą rolę w wykonaniu zadań zabezpieczenia inżynieryjnego wykonania przeciwwuderzenia spełniać będą pododdziały brygady saperów. Mogą tutaj być użyte: batalion rozminowania, do batalionu saperów oraz inne siły np patrol /patrole/ rozpoznawcze kompani dowodzenia. Batalion rozminowania - jeśli zajdzie potrzeba wraz z siłami batalionu saperów będzie przede wszystkim wykonywał przejścia w zaporach minowych nieprzyjaciela, zarówno w trakcie przesuwania się zgrupowania przeciwwuderzeniowego na rubież ataku /mogą to być wykonane przejścia w narzutowych polach minowych/ jak też przed przednim skrajem zorganizowanej obrony nieprzyjaciela do odparcia przeci-

wuderzenia. Inne elementy inżynieryjne organizowane z brygady saperów dla zabezpieczenia inżynieryjnego wykonania przeciwwuderzenia działać będą zgodnie ze swoim przeznaczeniem.

3. Działanie brygady saperów w operacji zaczepnej

Rozpatrując działanie brygady saperów w operacji zaczepnej, należy brać pod uwagę uwarunkowania przygotowania i prowadzenia operacji oraz rolę brygady w całokształcie zabezpieczenia inżynieryjnego i zadania jakie otrzyma ona do realizacji.

W okresie przygotowania operacji brygada saperów, wykonując określone zadania, brać będzie udział w osiąganiu celu zabezpieczenia inżynieryjnego jakim jest w tym okresie stworzenie warunków do utrzymania wysokiej gotowości bojowej wojsk, ochrony ich przed środkami rażenia, szybkiego wyjścia i rozwinięcia wojsk do odparcia uprzedzającego uderzenia nieprzyjaciela oraz przejścia do działań zaczepnych.

Podczas przygotowania operacji zaczepnej brygada saperów wykonywać będzie zadania w ramach rozbudowy inżynieryjnej rejonu wyjściowego oraz zabezpieczenia inżynieryjnego tworzenia zgrupowania uderzeniowego, rozwinięcia i wejścia tego zgrupowania do bitwy.

W rejonie wyjściowym do operacji zaczepnej brygada może być wykorzystana do:

- wykonania obiektów fortyfikacyjnych w ramach rozbudowy fortyfikacyjnej terenu w rejonie wyjściowym;
- budowy zapór minowych;
- wykonywania inżynieryjnych prac maskowniczych.

Do wykonywania obiektów fortyfikacyjnych wykorzystywany może być batalion maszyn inżynieryjnych. Zwykle będzie on wykonywał obiekty fortyfikacyjne na korzyść w /w rejonie/ związku taktycznego rozbudowującego /rozbudowujących/ obronę na kierunkach najbardziej narażonych na uderzenia ze strony nieprzyjaciela, w rejonie rozmieszczenia stanowisk dowodzenia i niekiedy w rejonach stanowisk ogniowych (startowych) artylerii.

W rejonie wyjściowym, z uwagi na zagrożenie uderzeniem przez nieprzyjaciela, może być rozbudowany system zapór.

Z tego względu do zakładania zapór mogą być wykorzystywane z brygady saperów siły do minowania stałego przygotowanych rubieży obronnych, minowania manewrowego oraz przygotowania niszczeń. Minowanie rubieży obronnej mogą prowadzić siły do batalionu saperów zakładając pola minowe minowe w lukach pomiędzy rejonami obrony oddziałów na pierwszym pasie obrony. W niektórych wypadkach szczególnego zagrożenia uderzeniem broni pancernej nieprzyjaciela, może być urządzona siłami jednego - rzadziej dwóch batalionów, strefa zapór i niszczeń. Minowanie manewrowe realizować będzie organizowany z bmin-OZap na zasadach przyjmowanych ogólnie w działaniach Oddziału Zaporowego.

W ramach prowadzenia prac maskowniczych kompania maskowania brygady saperów może brać udział w urządzaniu pozornych rejonów rozmieszczenia lub pozornych rejonów ześrodkowania wojsk.

Część sił brygady saperów, które nie będą wykonywały zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w rejonie wyjściowym pozostawać będzie w odwodzie. Należy rozmieszczać je w rejonie /miejscu/ z którego była by dogodna możliwość przesunięcia na potrzebne kierunki ewentualnego wykonywania dodatkowych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego. Rejon /miejsce/ ten powinien być rozbudowany pod względem fortyfikacyjnym tak, aby umożliwić ukrycie najważniejszych elementów brygady. Należy również przewidzieć w tym rejonie rozmieszczenie tych pododdziałów brygady, które otrzymały zadania do wykonania w innych rejonach i po zrealizowaniu ich powróciły do rejonu rozmieszczenia brygady.

W zabezpieczeniu inżynieryjnym tworzenia zgrupowania uderzeniowego, rozwinięcia i wejścia tego zgrupowania do bitwy brygada saperów będzie zwykle wykorzystana do:

- wykonywania przejsć w zaporach minowych nieprzyjaciela ustawionych przed przednim skrajem jego obrony;
- minowania manewrowego;
- wzmocnienia /wsparcia/ pod względem inżynieryjnym związków taktycznych wykonujących główne uderzenie.

Najistotniejszym zadaniem wykonywanym przez brygadę saperów przy zabezpieczeniu inżynieryjnym rozwinięcia i wejścia do bitwy zgrupowania uderzeniowego jest wykonywanie przejsć w zaporach minowych nieprzyjaciela ustawionych przed przednim skrajem jego

obrony. Sposób wykonania tych przejść zależy od powstałych warunków. Najczęściej będzie to wykonanie przejść sposobem wybuchowym przy pomocy ZB DŁW, niemniej jednak nie można wykluczać wykonywania przejść i innymi sposobami /np. ręczno-wybuchowym/. - Do wykonywania przejść będą angażowane bataliony saperów brygady oraz batalion rozminowania. Zakładając wybuchowy sposób wykonywania przejść przy pomocy DŁW, możliwości w/w batalionów wynoszą jednorazowo wykonanie 25 przejść (należy tutaj rozumieć, że jest to ilość przejść która jest wykonywana jednorazowo przy pomocy posiadanych wyrzutni ŁWD i obsługa tych wyrzutni). Ponieważ część sił pozostanie w odwodzie, ilość wykonywanych przejść będzie mniejsza. Organizacja wykonania przejść polegać będzie zwykle na tym, że potrzebną ilość wyrzutni wraz z ich obsługami gromadzi się w jednym określonym pododdziale i przesuwa się je odpowiednio wcześniej, przed rozpoczęciem natarcia /np. wraz z przesunięciem artylerii na stanowiska ogniowe/ na kierunki wykonywanych przejść.

W ramach minowania manewrowego przy rozwijaniu zgrupowania uderzeniowego wykorzystuje się OZap dla którego planuje się kierunki i rubieże minowania w celu osłony zagrożonego skrzydła.

Do wzmocnienia /wsparcia/ dywizji wykonujących główne uderzenie wykorzystuje się zwykle jeden-dwa bataliony saperów. Mogą one być przydzielone związkowi taktycznym lub też wykonywać zadania zabezpieczenia inżynieryjnego na korzyść tych związków taktycznych na zasadzie wsparcia. Przydział do związków taktycznych może nastąpić w rejonie wyjściowym /w ramach tworzenia zgrupowania uderzeniowego/ lub w toku rozwijania się zgrupowania uderzeniowego /niejako "po drodze"/. Będzie to mieć miejsce wtedy gdy bataliony saperów wykonywać będą zadania zabezpieczenia inżynieryjnego w ramach przygotowania operacji na rubieży wchodzenia zgrupowania uderzeniowego do bitwy (np. będą wykonywać przejścia w polach minowych przed przednim skrajem obrony nieprzyjaciela, lub pozostawać w gotowości w określonych rejonach do wykonywania przejść w narzutowych polach minowych w trakcie rozwijania się zgrupowania uderzeniowego).

Przydzielając część sił brygady saperów do związków taktycznych, należy mieć na uwadze posiadanie odwodu inżynieryjnego, aby można było realizować zadania zabezpieczenia inżynieryj-

nego związane przede wszystkim z wprowadzeniem do działań kolejnych sił.

W okresie prowadzenia operacji zadania zabezpieczenia inżynierskiego wykonywane przez brygadę saperów mieć będą na celu zapewnienie wysokiego tempa działań oraz stworzenie warunków do wykonania manewrów i przegrupowań wojsk.

Podczas prowadzenia operacji zaczepnej brygada saperów wykonywać będzie zadania związane z zabezpieczeniem inżynierskim wprowadzenia do działań kolejnych sił, odpierania przeciwdzierzenia oraz umacniania opanowanych rubieży.

W ramach powyższych przedsięwzięć pododdziały brygady mogą:

- prowadzić rozpoznanie inżynierskie nieprzyjaciela i terenu, a zwłaszcza rozpoznanie rubieży obronnych nieprzyjaciela, przeszkód wodnych, rubieży wprowadzania do działań związków taktycznych drugiego rzutu operacyjnego itp.;
- wykonywać przejścia w zaporach minowych nieprzyjaciela na rubieżach wprowadzania do działań kolejnych sił;
- prowadzić rozbudowę fortyfikacyjną oraz wykonywać minowanie i niszczenia na rubieży odpierania przeciwdzierzenia oraz na opanowanych rubieżach w ramach ich umacniania;
- wykonywać inżynierskie prace maskownicze w ramach maskowania operacyjnego.

W związku z powyższym, pododdziały brygady saperów w okresie prowadzenia operacji będą wykonywać:

bataliony saperów - działać będą w ugrupowaniu pierwszorzutowych związków taktycznych i będą do nich przydzielone /jeden-dwa/... Należy dążyć do tego by były one przydzielone tym związkom taktycznym, które wykonują zasadnicze zadanie /główne uderzenie/ w danym etapie operacji. Z tego względu nie należy przydzielać batalionów saperów do związków taktycznych na cały okres prowadzenia operacji, lecz tylko na ten okres, w którym dany związek taktyczny wykonuje zadanie o znaczeniu zasadniczym, a następnie wycofać te bataliony z podporządkowania, zesrodkować, uzupełnić środki materiałowe aby w następnej kolejności można było je ponownie wykorzystać do wzmocnienia /wsparcia/ kolejnego związku taktycznego realizującego główne zadanie. W każdej sytuacji na-

leży dążyć by przynajmniej jeden batalion saperów mieć w odwodzie.

Jeżeli zatem w okresie tworzenia zgrupowania uderzeniowego i przełamania obrony nieprzyjaciela do związków taktycznych tworzących zgrupowanie uderzeniowe zostały przydzielone dwa bataliony, trzeci powinien pozostawać w odwodzie do ewentualnego przydzielenia go dla wprowadzonej kolejnego związku taktycznego co może mieć miejsce już w pierwszym dniu operacji, jednocześnie zaś winien być wycofany z podporządkowania jeden z batalionów uprzednio przydzielony, a następnie uzupełniony w sprzęt i środki. Jeżeli bataliony saperów nie będą podporządkowane związkowi taktycznemu, lecz będą wykonywały zadania zabezpieczenia inżynierskiego na ich korzyść na zasadzie wsparcia, sposób ich wykorzystania może być podobny.

Batalion minowania działać będzie przede wszystkim jako OZap. Przesuwa się on zazwyczaj bezpośrednio za związkami taktycznymi pierwszego rzutu w gotowości do minowania manewrowego na zagrożonych kierunkach szczególnie przy odpieraniu przeciwwuderzenia nieprzyjaciela. W tym wypadku może być podporządkowany związkowi taktycznemu organizującemu odparcie przeciwwuderzenia z miejsca /obronnie/.

Batalion rozminowania w toku prowadzenia operacji zaczepnej najczęściej będzie wykorzystywany do wykonywania przejść w zaporach minowych nieprzyjaciela przy wprowadzaniu do działań kolejnych związków taktycznych. Część sił batalionu /zwykle kompania torowania/ może być wykorzystana w oddziałach ratunkowo- ewakuacyjnych oraz z sił batalionu mogą być tworzone śmigłowe oddziały torujące. Batalion, poza czasem wykonywania zadań znajdować się będzie zwykle w odwodzie brygady i w toku operacji przesuwać się będzie wraz z pozostałymi w odwodzie siłami brygady.

Batalion maszyn inżynierskich pozostawał będzie zwykle w odwodzie brygady. W toku prowadzenia operacji będzie przede wszystkim wykorzystywany do rozbudowy fortyfikacyjnej rubieży odparcia przeciwwuderzenia nieprzyjaciela. Zadania te będzie zwykle realizował w rejonie obrony organizowanej przez związek taktyczny przechodzący do odparcia przeciwwuderzenia na zasadzie wsparcia. Batalion maszyn inżynierskich może też być wykorzysta-

tywany przy rozbudowie fortyfikacyjnej opanowanych rubieży i rejonów.

kompania maskowania podobnie jak w okresie przygotowania operacji może brać udział w urządzaniu pozornych rejonów rozmieszczenia lub innych pozornych rejonów ześrodkowań wojsk.

Pozostałe siły brygady saperów pozostawać będą w odwodzie i przesuwać się w trakcie prowadzenia operacji za związkami taktycznymi pierwszego rzutu operacyjnego, zajmując kolejno rejonów ześrodkowania i pozostając w gotowości do wykonywania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego. Należy tutaj nadmienić, że układ odwodu brygady w toku operacji nie będzie stały lecz będzie ulegał ciągłym zmianom. zmiany te uwarunkowane będą zakresem wykonywanych zadań przez pododdziały brygady. Z tego też względu siły brygady pozostające w danym etapie działań w odwodzie, mogą pozostawać w różnych rejonach ześrodkowania, niekoniecznie w rejonie rozmieszczenia /ześrodkowania/ stanowiska dowodzenia brygady i pododdziałów zabezpieczających.

W zależności od czasu przebywania w tych rejonach ześrodkowania należy rozbudować je pod względem inżynieryjnym w celu zapewnienia ochrony przed środkami rażenia nieprzyjaciela.

Porównując działanie brygady saperów w operacji obronnej i zaczepnej można stwierdzić że w operacji zaczepnej większość zadań zabezpieczenia inżynieryjnego może być realizowana na zasadzie przydziału /zdecentralizowanie/, natomiast w operacji obronnej z reguły zadania wykonywane będą na zasadzie wsparcia /scentralizowanie/.

Rozdział IV PLANOWANIE I ORGANIZOWANIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH PODODDZIAŁÓW BRYGADY SAPERÓW

1. Metody pracy dowódcy i sztabu brygady podczas wypracowania decyzji do działań

Metoda i treść pracy dowódcy i sztabu brygady jest uwarunkowana wieloma czynnikami, a przede wszystkim:

- sytuacją operacyjno-taktyczną;
- zadaniem jakie ma wykonać brygada;
- czasem na wypracowanie decyzji;
- stanem ukompletowania, wyposażenia technicznego i fachowego wyszkolenia oficerów dowództwa i sztabu, a także dowódców pododdziałów;
- zdolnościami organizatorskimi dowódcy, szefa sztabu i innych oficerów, szczególnie zajmujących kierownicze stanowiska;
- warunkami w jakich będą realizowane zadania takie jak: stosowane środki walki, charakter terenu, pora roku i doby itp.;
- metodą stosowaną przez dowódcę i sztab ogólnowojskowy.

Metoda pracy dowódcy i sztabu brygady zależy również od treści, stopnia szczególności oraz formy i miejsca otrzymanego zadania /zadań/. Inaczej może przebiegać praca nad wypracowaniem decyzji wówczas, gdy zadanie zostanie postawione przez przełożonego w formie zarządzenia bojowego, w którym mogą być dość szczegółowo określone miejsca i sposoby wykonywania zadań, a inaczej w przypadku gdy zadanie zostanie postawione w formie wstępnego zarządzenia bojowego gdzie zwykle zadanie będzie sformułowane bardziej ogólnie i dowódca brygady będzie miał większą swobodę decydować o sposobach jego realizacji.

Charakter współczesnych działań, ich dynamika i manewrowość powodują konieczność pracy dowódcy i sztabu brygady nad podjęciem decyzji do wykonania nowych zadań jednocześnie z realizacją zadań otrzymanych wcześniej, a także zadań wynikających z aktualnej sytuacji. We wszystkich sytuacjach zastosowana metoda pracy powinna zapewnić dowódcy podjęcie uzasadnionej decyzji i terminowe przekazanie zadań podległym dowódcom tak aby mieli oni wystarczającą ilość czasu na zorganizowanie działań.

Podstawowym kryterium wyboru metody pracy dowódcy i sztabu brygady - podobnie jak i w sztabach ogólnowojskowych - jest kryterium czasu. Z tego względu można wyróżnić:

a/ metodę kolejnego planowania i organizowanie działań bojowych które polega na rozpoczęciu prac związanych z wypracowaniem decyzji i zaplanowaniem działań bojowych na kolejnych szczeblach dowodzenia dopiero wtedy, gdy w pełni zakończy te czynności szczebel nadrzędny. Metoda ta ma zastosowanie w warunkach wystarczającego dysponowania czasem, gdy dowódca i sztab brygady ma możliwość podjęcia decyzji szczegółowego zaplanowania działania pododdziałów wraz z wszystkimi przedsięwzięciami materiałowo-technicznego zabezpieczenia, a następnie przekazania zadań do wykonawców, ci zaś z kolei dysponować będą dostatecznym czasem na zorganizowanie działań stosownie do otrzymanych zadań.

b/ metodę równoległego planowania i organizowania działań bojowych polegającą na równoczesnym rozwiązywaniu większości przedsięwzięć planistyczno-organizacyjnych przez dowódców i sztaby kolejnych szczebli dowodzenia. Równoległość pracy osiąga się przez możliwie szybkie przekazywanie podległym dowódcom danych i informacji niezbędnych do planowania i organizowania przez nich działań bojowych.

Metoda ta jest stosowana przy ograniczonym czasie co w warunkach współczesnych działań bojowych będzie zjawiskiem powszechnym. Z tego względu metodę tą należy uznać za podstawową.

Istota pracy dowódcy i sztabu metodą planowania równoległego polega na realizacji wszystkich możliwych przedsięwzięć niezbędnych do podjęcia decyzji jeszcze przed otrzymaniem zadania oraz wydzielenia podwładnym maksymalnego czasu na przygotowanie działań.

W pierwszej fazie tej metody dowódca i sztab zbiera niezbędne dane i informacje dotyczące charakteru przyszłych działań, rejonu w którym działania będą prowadzone, a także mogą być przeprowadzone odpowiednie przedsięwzięcia techniczno-organizacyjne.

Po otrzymaniu wstępnego zarządzenia bojowego, dowódca analizuje otrzymane zadanie, a następnie z udziałem oficerów sztabu prowadzi ocenę sytuacji w wyniku której formułuje zamiar do wykonania postawionego zadania /zadań/. zamiar ten melduje przeło-

zonemu i po jego akceptacji /zatwierdzeniu/ przekazuje zadania wykonawcom w formie wstępnych zarządzeń bojowych.

W dalszej fazie pracy następuje szczegółowe planowanie i precyzowanie sposobu wykonania zadań, opracowanie decyzji i niezbędnych dokumentów bojowych. W miarę wypracowania powyższych danych, są one przekazywane do podwładnych. Następnie dowódca i wyznaczeni oficerowie sztabu udają się do pododdziałów by skontrolować organizowanie wykonania postawionych zadań, udzielić niezbędnej pomocy, zatwierdzić podjęte przez dowódców pododdziałów decyzje oraz dać wytyczne współdziałania i zabezpieczenia bojowego.

Jeżeli na wypracowanie decyzji do wykonania zadań dowódca brygady będzie dysponować skrajnie ograniczonym czasem, to w tym wypadku jest ona podejmowana na podstawie aktualnie posiadanych wiadomości i natychmiast przekazywana w formie dyrektywnych zadań do podwładnych. Następnie w miarę rozwijania decyzji zadania te mogą być precyzowane oraz określane techniczno-organizacyjne warunki ich realizacji.

2. Treść pracy dowódcy i sztabu brygady podczas wypracowania decyzji

Podstawę do pracy dowódcy i sztabu brygady stanowi zadanie otrzymane od szefa wojsk inżynieryjnych oraz znajomość zasad wykorzystania i możliwości poszczególnych pododdziałów brygady. Natomiast na metodę pracy dowódcy i sztabu brygady nad wypracowaniem decyzji wywierają wpływ przede wszystkim warunki w jakich brygada otrzymuje zadanie.

Brygada saperów zadanie bojowe może otrzymać w garnizonie dyslokacji stałej, w rejonie alarmowym, podczas przegrupowania się, w rejonie wyjściowym do operacji oraz w czasie wykonywania lub bezpośrednio po wykonaniu uprzednio postawionych zadań. Zadania bojowe - we wszystkich wymienionych warunkach - brygada saperów może otrzymać w postaci pisemnej lub na mapie, ustnie i za pomocą technicznych środków łączności, a charakter zadania może przybrać formę zarządzenia bojowego lub wstępnego zarządzenia bojowego. Uwzględniając powyższe, oraz czas jakim dowódca dysponuje na organizację i wykonanie zadań podstawową metodą

pracy dowódcy i sztabu będzie metoda równoległa, aby pododdziały brygady miały jak najwięcej czasu na wykonanie zadania.

Treść zadania bojowego zwykle obejmuje:

- wiadomości o nieprzyjacielu, zwłaszcza jego wojskach inżynieryjnych i charakterze wykonywanych przez nie zadań, które mogą mieć wpływ na wykonanie zadań przez brygadę;
- charakter działań bojowych prowadzonych przez wojska własne;
- zadania do wykonania przez brygadę z podaniem rejonu /rejonów/ i czasu wykonania;
- określenie oddziałów /związków taktycznych/ którymi należy współdziałać w czasie wykonywania postawionych zadań;
- źródło zaopatrywania w sprzęt i środki inżynieryjne;
- wytyczne do organizacji zabezpieczenia bojowego działań;
- rejon rozmieszczenia i oś przesunięcia stanowisk dowodzenia;
- określenie terminów składania meldunków.

Po otrzymaniu zadania bojowego dowódca brygady przeprowadza osobiście lub wspólnie z szefem sztabu analizę zadania.

Analizując zadanie dowódca brygady powinien dokładnie zrozumieć jego treść oraz zamiar przełożonego /dowódcy ogólnowojskowego/ i szefa wojsk inżynieryjnych/, uwzględnić rodzaj działań bojowych i warunki w jakich będą one prowadzone, mieć na uwadze zadania zabezpieczenia inżynieryjnego jakie ma do wykonania brygada, warunki oraz terminy wykonania poszczególnych zadań, aby na tej podstawie uzmysłowić sobie /określić/ rolę i miejsce brygady w inżynieryjnym zabezpieczeniu operacji, kolejność wykonywania i ważność poszczególnych zadań, przedsięwzięcia do natychmiastowego wykonania oraz czas jakim dysponuje na organizację działań. Równocześnie z analizą zadania dowódca brygady powinien ogólnie skonfrontować wnioski z analizy zadania z posiadanymi informacjami odnośnie możliwości i położeniem pododdziałów brygady.

Po zakończeniu analizy zadania dowódca brygady kalkuluje czas osobisty i ogólny. O ile analizę zadania dowódca przeprowadza osobiście, to szef sztabu w tym czasie zapoznaje oficerów sztabu z otrzymanym zadaniem oraz przeprowadza kalkulacje czasu

ogólnego i osobistego. Gdy natomiast analizę zadania dowódca prowadzi wspólnie z szefem sztabu, wówczas oficerów sztabu z otrzymanym zadaniem zapoznaje zastępca dowódcy lub szef wydziału operacyjno-rozpoznawczego.

Kalkulując czas na organizację działań należy zawsze jak najwięcej czasu pozostawić podwładnym. Podczas kalkulacji czasu ogólnego należy przede wszystkim uwzględnić:

- czas na wypracowanie decyzji przez dowódcę i pozostawienie zadań bojowych pododdziałom;
- czas na wypracowanie decyzji w pododdziałach i przygotowanie ich do wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego;
- czas na przegrupowanie pododdziałów do rejonów wykonania zadań i czas na wykonywanie postawionych zadań.

W kalkulacji czasu osobistego należy przewidzieć czas na wypracowanie decyzji przez dowódcę i czas na postawienie zadań bojowych.

Po analizie zadania, przeprowadzeniu kalkulacji czasu i określeniu przedsięwzięć, które należy wykonać w pierwszej kolejności dowódca brygady powinien sprecyzować zarządzenie wstępne dla pododdziałów i dać wytyczne dla oficerów sztabu w zakresie przygotowania oceny sytuacji i podjęcia decyzji, organizacji rozpoznania oraz - w wypadku organizowania - przeprowadzenie rekonesansu. W zakresie przygotowania danych do podjęcia decyzji - poszczególni oficerowie sztabu - stosownie do rodzaju działań bojowych mogą przygotować:

a/ starszy oficer ds rozpoznania

- charakterystykę oddziałów inżynieryjnych nieprzyjaciela działających w pasie operacji oraz ich możliwości;
- charakterystykę terenu w rejonach działania brygady i jego wpływ na wykonanie zadań;
- wiadomości jakie należy uzyskać od rozpoznania organizowanego własnymi siłami oraz od przełożonego;

b/ szef wydziału operacyjno-rozpoznawczego

- stan ukompletowania pododdziałów brygady, ich aktualne położenie i wykonanie zadania;

- możliwości wykonania otrzymanych zadań i sposób wykorzystania pododdziałów brygady do wykonania tych zadań;
- drogi przegrupowania do rejonów wykonywania zadań i kalkulacje marszu;
- sposób zabezpieczenia bojowego przy wykonywaniu zadań;
- propozycje w zakresie technicznych sposobów wykonywania poszczególnych zadań oraz organizację pracy w tym kalkulacje czasowe technicznego wykonania zadań;
- możliwości wykorzystania zasobów miejscowych.

c/ szef logistyki

- stan zasobów materiałowych i możliwości transportowe oraz przewidywane ich zużycie w toku wykonywanych zadań;
- stan zdrowotności stanu osobowego brygady;
- organizacja żywienia, uzupełnienia w paliwo, zabezpieczenie medyczno-sanitarne pododdziałów brygady wykonujących zadanie, a także ich zaopatrzenie;
- propozycje rozmieszczenia pododdziałów logistycznych w toku prowadzenia działań bojowych;
- stopień sprawności maszyn i sprzętu inżynierskiego oraz przewidywane straty w maszynach, w sprzęcie i środkach transportowych w czasie wykonywania zadań;
- stan inżynierskich środków materiałowych, sprzętu i części zamiennych oraz potrzeby w zakresie ich uzupełnienia;
- możliwości w zakresie prowadzenia remontów;
- organizacja zaopatrywania brygady i jej pododdziałów w środki materiałowe i sprzęt w czasie wykonywania zadań;
- propozycje odnośnie wykorzystania zdobycznego sprzętu inżynierskiego.

d/ szef obrony przeciwchemicznej

- prognoza meteorologiczna i jej wpływ na wykonanie zadań;
- organizacja rozpoznania skażeń i powiadamiania;
- propozycje organizacji wykonania zabiegów specjalnych.

Kolejnym etapem pracy dowódcy brygady jest ocena sytuacji, która obejmuje:

- wojska inżynierskie nieprzyjaciela;

- własne pododdziały brygady;
- warunki terenowe;
- warunki hydrometeorologiczne i porę roku.

Rozpatrując poszczególne zagadnienia oceny sytuacji dowódca powinien uwzględnić wnioski wynikające z analizy zadania oraz określić zamiar użycia pododdziałów brygady do wykonania otrzymanego zadania.

W zamiarze dowódca określa:

- charakter działania wojsk własnych;
- sposób wykonania poszczególnych zadań /w ogólnych zarysach/ oraz przewidywane siły i środki do wykonania tych zadań;
- czas osiągnięcia gotowości do wykonania zadań przez pododdziały brygady;
- terminy wykonania poszczególnych zadań.

Zamiar użycia brygady dowódca melduje Szefowi wojsk inżynieryjnych i po jego zatwierdzeniu /akceptacji/ dla zachowania równoległości pracy zapoznaje z nim zastępców i szefów rodzajów służb oraz stawia zadania dowódcom pododdziałów w formie wstępnych zarządzeń bojowych.

Treścią poszczególnych zagadnień oceny sytuacji winno być:

a/ w ocenie wojsk inżynieryjnych nieprzyjaciela:

- jakie oddziały i pododdziały inżynieryjne nieprzyjaciela działają w pasie wykonywanych zadań przez podległe pododdziały;
- miejsca i rejony wykonywania zadań przez pododdziały inżynieryjne nieprzyjaciela;
- możliwości nieprzyjaciela w zakresie wykonywania zadań inżynieryjnych;
- zadania i prace inżynieryjne nieprzyjaciela, które szczególnie mogą utrudnić wykonanie własnych zadań.

W wyniku oceny wojsk inżynieryjnych nieprzyjaciela, dowódca brygady powinien przewidywać jakie będą skutki działania wojsk inżynieryjnych nieprzyjaciela na wykonanie zadań zabezpieczenia inżynieryjnego przez własne pododdziały w całym pasie wykonywania zadań i na całą głębokość postawionych zadań oraz ustalić jakie wiadomości o wojskach inżynieryjnych nieprzyjaciela winno dostarczyć rozpoznanie własne, a jakie wiadomości należałoby uzyskać od przełożonego.

b/ w ocenie własnych pododdziałów brygady

- ukompletowanie osobowe i sprzętowe pododdziałów;
- aktualne położenie oraz niezbędne przegrupowania w stosunku do planowanych zadań wykonywanych tak w okresie organizowania jak i prowadzenia działań bojowych;
- stopień skażenia sprzętu;
- stan wyszkolenia poszczególnych pododdziałów;
- sprawność techniczna maszyn i sprzętu inżynierskiego oraz stan środków materiałowo-technicznych.

Ocena własnych pododdziałów brygady powinna doprowadzić do określenia przez dowódcę zdolności bojowej pododdziałów brygady i przedsięwzięć, które tę zdolność podwyższają, dokonania niezbędnych przegrupowań, przydzielenia zadań pododdziałom oraz zorganizowania zaopatrzenia i remontu maszyn i sprzętu.

c/ w ocenie inżynierskiej terenu:

- ogólny charakter terenu w pasie operacji i rejonach wykonywania zadań przez brygadę;
- drogi ich stan techniczny /dotyczy dróg wykorzystywanych przez brygadę/;
- charakter gruntów i możliwość stosowania maszyn;
- charakter pokrycia terenu i jego infrastruktura oraz możliwości wykorzystania właściwości terenu dla potrzeb wykonania postawionych zadań;
- źródła wody i możliwości ich wykorzystania.

Ocena terenu winna być dokonana w celu określenia wpływu wszystkich jego elementów na wykonanie przez pododdziały brygady postawionych zadań, a także wykonania przedsięwzięć inżynierskich przez wojska nieprzyjaciela oraz wykorzystania właściwości terenowych dla potrzeb prowadzenia działań bojowych przez wojska własne.

d/ w ocenie warunków hydrometeorologicznych i pory roku

- stan pogody i jej prognoza na okres wykonywania zadań;
- wielkość, częstotliwość i czas trwania opadów atmosferycznych oraz występowanie i utrzymywanie się mgieł
- temperatura i jej dobowe wahania oraz zaledzenie przeszkód wodnych i zamarzanie gruntów;

- prędkość i kierunek wiatru, zachmurzenie i ciśnienie atmosferyczne;

- wschód i zachód słońca oraz księżyca.

Ocena warunków hydrometeorologicznych i pory roku powinna doprowadzić do ujawnienia wpływu tych warunków na wykonanie poszczególnych zadań oraz określenia przedsięwzięć aby wykorzystać lub zmniejszyć ujemne działanie tych warunków w procesie realizacji zadań.

Po przeprowadzeniu analizy zadania, kalkulacji czasu i oceny sytuacji, dowódca brygady saperów precyzuje decyzję użycia podległych mu sił do wykonania postawionych zadań. Dowódca w decyzji powinien określić:

- wnioski z oceny wojsk inżynieryjnych nieprzyjaciela i wpływu działania tych wojsk na wykonanie postawionych zadań;

- wnioski z oceny terenu i jego wpływu na wykonanie postawionych zadań;

- wnioski z oceny pododdziałów brygady i ich gotowości do wykonania postawionych zadań;

- zadania zabezpieczenia inżynieryjnego, sposoby i terminy oraz siły i środki do wykonania tych zadań;

- organizację bojowego i logistycznego zabezpieczenia wykonania zadań;

- organizację i sposób dowodzenia pododdziałami brygady w okresie organizowania i prowadzenia działań bojowych.

Wraz z wypracowaniem decyzji, w dowództwie i sztabie brygady, opracowuje się potrzebne dokumenty bojowe.

3. Forma i treść zasadniczych dokumentów bojowych

W brygadzie saperów opracowuje się - jako dokumenty bojowe - dokumenty dowodzenia wojskami, dokumenty sprawozdawczo-informacyjne i dokumenty pomocnicze.

Dokumenty dowodzenia pododdziałami brygady dotyczą planowania działań bojowych, doprowadzenia do wykonawców zadań bojowych i innych informacji decyzyjnych oraz kontroli ich realizacji. Do tych dokumentów w brygadzie należą: plany użycia brygady do wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego, mapy robocze,

rozkazy i zarządzenia bojowe, plany zabezpieczenia działań oraz legendy do planów.

Podstawowym dokumentem dowodzenia w brygadzie jest "Plan użycia brygady do wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego" składający się z mapy w skali 1 : 200 000 i legendy.

Na mapie na której należy uwypuklić cechy terenu wysowuje się:

a/ sytuację ogólną:

- rubież styczności wojsk własnych i nieprzyjaciela;
- rejon i miejsca oraz charakter zadań inżynieryjnych wykonywanych przez oddziały i pododdziały inżynieryjne nieprzyjaciela ze szczególnym uwzględnieniem jego systemu zapór;
- pas działania związku operacyjnego w skład którego wchodzi brygada lub na korzyść którego brygada saperów działa /dotyczyć to może brygady centralnego podporządkowania/;
- ogólne położenie własnych związków i oddziałów na korzyść lub w których rejonach rozmieszczenia są zaplanowane do wykonania zadania inżynieryjne;
- rozmieszczenie urządzeń logistycznych oraz punktów zbiórki uszkodzonego sprzętu;
- rejon rozmieszczenia oddziałów i pododdziałów remontowych własnego szczebla oraz przełożonego;
- stanowisko dowodzenia przełożonego;

b/ sytuację inżynieryjną:

- rejon rozmieszczenia /rejon wyjściowy/ lub rejon rozmieszczenia i rejon wykonywanych przez pododdziały brygady zadań do czasu otrzymania nowych zadań;
- rejon wykonywania planowanych zadań i rejon wyjściowy do wykonania tychże zadań oraz drogi przegrupowania pododdziałów do tych rejonów;
- rejon rozmieszczenia tworzonych elementów ugrupowania wojsk inżynieryjnych;
- rejon do których mają być skierowane pododdziały brygady wydzielone jako wzmocnienie związków taktycznych lub oddziałów;
- planowane rejon rozmieszczenia sił brygady wydzielonych do obwołu inżynieryjnego;
- rejon rozmieszczenia składów sprzętu inżynieryjnego oraz pododdziałów remontowych sprzętu inżynieryjnego;

- rejony i miejsca pozyskiwania środków i materiałów miejscowych;
- stanowisko dowodzenia brygady i oś jego przesunięcia.

W legendzie do planu:

- zadanie przewidziane do wykonania z podziałem na zadania wykonywane przed rozpoczęciem oraz w czasie prowadzenia działań;
- skład bojowy brygady i jej ugrupowanie;
- bojowe wykorzystanie pododdziałów brygady;
- stan sprzętu inżynieryjnego oraz ważniejszych środków materiałowo-technicznych;
- schemat organizacji dowodzenia i łączności;
- sposób i terminy wykonywania poszczególnych zadań.

Plan użycia brygady do wykonania zadań podpisują dowódca i szef sztabu brygady, a zatwierdza szef wojsk inżynieryjnych.

W ramach planów zabezpieczenia działań mogą być wykonywane: plan zabezpieczenia logistycznego działań, zarządzenia łączności i tajnego dowodzenia itp.

W zależności od potrzeb i sytuacji mogą być sporządzone również inne dokumenty dowodzenia.

Dokumenty sprawozdawczo-informacyjne służą do przedstawiania przełożonym meldunków o sytuacji i położeniu pododdziałów brygady, podjętej przez dowódcę decyzji, realizacji zadań bojowych, a także do ewentualnego informowania pododdziałów i współdziałających wojsk oraz sąsiadów o położeniu.

Do tych dokumentów w brygadzie należą: meldunki bojowe, meldunki o stanie środków materiałowych, sprawności technicznych sprzętu itp., a także wszelkiego rodzaju sprawozdania oraz dzienniki działań bojowych.

Dokumenty pomocnicze służą jako dane wyjściowe do łatwiejszego wykonania dokumentów dowodzenia i sprawozdawczo-informacyjnych oraz realizacji innych przedsięwzięć w procesie dowodzenia. Do tych dokumentów należą wszelkiego rodzaju notatki, obliczenia, tabele, zestawienia wykazy, zapotrzebowania, rozdzielniki, grafiki, szkice itp.

Znaczenie dokumentów bojowych wynika przede wszystkim z możliwości szerokiego ich zastosowania podczas wykonywania

ważniejszych czynności związanych z dowodzeniem pododdziałami brygady. Dokumenty bojowe są często jedynym środkiem umożliwiającym szybkie opracowanie i pogładowe przedstawienie zagadnień dotyczących planowania działań bojowych. Służą również często do przekazywania zadań bojowych i innych informacji decyzyjnych wykonawcom lub zameldowania przełożonemu o sytuacji i przedsięwzięciach z nią związanych. Dokumenty bojowe stanowią także podstawę do opracowania różnego rodzaju pomocniczych materiałów związanych z dowodzeniem pododdziałami brygady. Służą one również do uogólnienia i rozpowszechnienia doświadczeń bojowych, a tym samym do doskonalenia sposobów prowadzenia działań i metod dowodzenia pododdziałami brygady.

Każdy dokument bojowy spełni swoje przeznaczenie tylko wówczas, gdy będzie opracowany i dostarczony zainteresowanemu we właściwym terminie. Powinna go ponadto cechować zwięzłość, jasność, wiarygodność i komunikatywność.

Rozdział V WYBRANE PROBLEMY DOWODZENIA BRYGADĄ SAPERÓW

Warunki prowadzenia operacji oraz wykorzystania brygady saperów rzutują na właściwości dowodzenia brygadą. Przede wszystkim tak zdecentralizowane jak i ześrodkowane użycie pododdziałów brygady powoduje konieczność ścisłego określenia zakresu zadań i form wykorzystania pododdziałów przez organ decydujący o tym tj. dowództwo ogólnowojskowe /szefostwo wojsk inżynierskich/. Wynikać stąd będzie pewna specyfika w zakresie wykorzystania brygady, polegająca na tym, że koncepcja użycia jej sił i środków powstaje w zasadzie w szefostwie wojsk inżynierskich natomiast rola dowództwa i sztabu brygady najczęściej sprowadzać się będzie do organizacji wykonania otrzymanych zadań oraz utrzymania gotowości bojowej brygady i zdolności do wszechstronnego zabezpieczenia działalności jej pododdziałów.

Po wtóre wystąpi duża samodzielność pododdziałów brygady wykonujących zadania w ugrupowaniu związków taktycznych jak również przy wykonywaniu zadań szczebla operacyjnego, stąd też istnieć będzie konieczność współdziałania dowództwa brygady z dowódcami związków taktycznych i oddziałów różnych rodzajów wojsk szczególnie przy organizacji zabezpieczenia działań bojowych pododdziałów brygady głównie w zakresie rozpoznania OPL, ubezpieczenia.

Po trzecie rozśrodkowanie pododdziałów brygady i działanie ich w całym pasie operacji może powodować trudności zapewnienia ciągłej łączności, która jest najwrażliwszym ogniwem w systemie dowodzenia pododdziałami, a także trudności w organizowaniu zaopatrywania, remontu sprzętu i zabezpieczenia medycznego. Zadania bojowe brygadzie saperów stawia dowódca poprzez szefa wojsk inżynierskich zaś brygadą dowodzi dowódca brygady. Jest on odpowiedzialny za terminowe wykonanie postawionych zadań oraz za materiałowe i techniczne zabezpieczenie wykonywanych zadań.

Dowódca brygady podejmuje decyzję w oparciu o otrzymane zadania lub z własnej inicjatywy wynikłej z potrzeb pola walki, stawia podwładnym zadania, organizuje współdziałanie oraz zabezpieczenie bojowe i logistyczne. Na podstawie decyzji dowódca brygady organizuje się prace w podległych organach dowodzenia w celu zaplanowania, zorganizowania i przygotowania oddziałów

i pododdziałów do wykonywania zadań bojowych. Pracę dowódcy brygady wspierają swoją działalnością w zakresie określonych kompetencji etatowi zastępcy tj. szef sztabu, szef szkolenia i szef logistyki.

Zasadniczym organem dowodzenia w ręku dowódcy jest sztab. Sztab brygady organizuje i zapewnia dowodzenie pododdziałami w myśl decyzji dowódcy i jego wytycznych. Obowiązany on jest zbierać, studiować i opracowywać dane o położeniu pododdziałów brygady, ich gotowości bojowej, postępach w realizacji otrzymanych zadań, stanie zaopatrzenia materiałowego, sprawności sprzętu i jego remontach itp., a także koordynować pracę pozostałych organów dowodzenia w celu sprawnego przygotowania danych i powzięcia decyzji przez dowódcę, jej opracowanie oraz wykonanie.

Do podstawowych zadań sztabu brygady należy:

- ciągłe śledzenie, zbieranie i dokonywanie oceny sytuacji oraz przygotowanie wniosków i propozycji dotyczących możliwości i sposobów wykorzystania posiadanych sił i środków, a także działania i możliwości nieprzyjaciela;
- utrzymanie gotowości bojowej organów dowodzenia, oraz organizowanie i utrzymanie ciągle sprawnego systemu dowodzenia;
- opracowanie i przekazywanie pododdziałom rozkazów i zarządzeń;
- opracowanie decyzji dowódcy;
- przekazywanie do pododdziałów w niezbędnych dla nich zakresie decyzji dowódcy;
- organizowanie zabezpieczenia bojowego i logistycznego działań oraz służby porządkowo-ochronnej;
- terminowe meldowanie sytuacji wyższemu szczeblowi i systematyczne informowanie o niej innych organów dowodzenia /podległych sztabów, sąsiadów i wojsk współdziałających/;
- organizowanie tajnego dowodzenia oraz zapewnienie ochrony tajemnicy;
- prowadzenie ewidencji stanu osobowego, uzbrojenia i innego sprzętu technicznego;
- organizowanie i prowadzenie kontroli przygotowania pododdziałów do realizacji zadań bojowych, stopnia wykonania przez nie zadań oraz udzielenia im wszechstronnej pomocy;

- studiowanie, uogólnienie i rozpowszechnianie w pododdziałach doświadczeń bojowych.

Sztab brygady jest sztabem przełożonym w stosunku do sztabów pododdziałów wchodzących w skład brygady.

Pomyślne wykonanie przez sztab stojących przed nim zadań jest możliwe pod warunkiem utrzymania go w stałej gotowości bojowej do dowodzenia pododdziałami brygady. Gotowość ta wyraża się między innymi w ukompletowaniu sztabu, jego wyszkoleniu i zgraniu, wysokiej operatywności i poziomie kultury sztabowej oraz wyposażeniu w techniczne środki dowodzenia i umiejętności posługiwania się nimi.

Organizatorem i koordynatorem całości prac z zakresu dowodzenia jest szef sztabu, który jest zastępcą dowódcy i stoi na czele sztabu. Ma on prawo wydawania rozkazów w imieniu dowódcy /o których zresztą ma obowiązek meldowania dowódcy/. Szef sztabu kieruje pracą sztabu, uzgadnia działalność osób funkcyjnych oraz koordynuje pracę podległych sztabów dla zapewnienia ciągłości dowodzenia pododdziałami brygady, a w szczególności:

- organizuje całość prac związanych ze zdobyciem, zebraniem i przygotowaniem danych do decyzji dowódcy;
- informuje zastępców dowódcy, szefów służb i szefów wydziałów o sytuacji i otrzymanym zadaniu w zakresie ich dotyczącym oraz wydaje wytyczne kto, w jakim terminie i jakie dane ma przygotować, a także wytyczne dotyczące opracowania i przekazania zarządzeń wstępnych;
- dokonuje kalkulacji czasu oraz organizacji wykonawstwa zadań bojowych;
- melduje dowódcy wnioski z oceny sytuacji i przedstawia propozycję decyzji;
- koordynuje prace związane z opracowaniem dokumentów bojowych;
- bierze osobisty udział i kieruje opracowaniem decyzji dowódcy;
- uczestniczy w przekazywaniu zadań, organizacji współdziałania oraz zabezpieczenia bojowego i logistycznego działań;
- kieruje organizacją dowodzenia, służby porządkowo-ochronnej i działalnością dyżurnej służby operacyjnej;
- sprawuje nadzór nad zapewnieniem nieprzerwanej łączności,

przestrzeganiem zasad tajnego dowodzenia oraz udzielaniem pomocy podległym sztabom.

Należyte wykonanie obowiązków przez szefa sztabu uwarunkowane jest przede wszystkim jego wysoką fachowością, stałą znajomością aktualnej sytuacji, stanu i możliwości bojowych wojsk własnych i nieprzyjaciela oraz zadań postawionych do realizacji przez przełożonego.

Jak już wspomniano, pracę dowódcy brygady wspierają swoją działalnością etatowi zastępcy:

Szef szkolenia - zastępca dowódcy brygady - organizuje i realizuje plany szkolenia bojowego oraz wykonuje inne zadania zlecone przez dowódcę brygady. Może on kierować wykonywaniem zadań przez pododdziały brygady, a szczególnie działaniem kilku pododdziałów wykonujących zadania w jednym rejonie lub na określonym kierunku.

Szef logistyki - zastępca dowódcy brygady - kieruje całokształtem działalności służb: zdrowia, żywnościowej, mps, mundurowej i finansowo-bankowej oraz bezpośrednio podległych mu pododdziałów. Również organizuje i planuje dowodzenie podległymi mu oddziałami. W zakres jego obowiązków wchodzi:

- opracowanie i meldowanie dowódcy brygady niezbędnych danych do podjęcia decyzji oraz sposobu materiałowego, technicznego i medycznego zabezpieczenia działań bojowych brygady;
- organizowanie, planowanie i kierowanie zaopatrywaniem materiałowym i medycznym pododdziałów brygady;
- organizowanie dowozu wszystkich środków materiałowych do pododdziałów oraz sprawowanie nadzoru nad właściwym wykorzystaniem środków transportowych;
- utrzymywanie ścisłej współpracy z zastępcami d-cy brygady w zakresie zaopatrzenia pododdziałów;
- koordynowanie i sprawowanie nadzoru nad działalnością służb logistycznych w pododdziałach;
- organizowanie obiegu informacji w podsystemie dowodzenia pododdziałami logistycznymi brygady;
- organizowanie, planowanie i kierowanie procesem eksploatacji uzbrojenia i sprzętu technicznego;

- organizowanie, planowanie i kierowanie zaopatrzeniem pododdziałów w sprzęt i materiały techniczne oraz miny i MW;
- planowanie i prowadzenie kontroli stanu sprzętu technicznego i środków inżynierskich.

Organa dowodzenia, aby mogły skutecznie funkcjonować, wyposażone są w techniczne środki dowodzenia. W brygadzie saperów występują następujące techniczne środki dowodzenia: środki transportowe, środki łączności, środki przekazania informacji, środki ochrony informacji, środki organizacyjno-techniczne i biurowe.

Środki transportowe służą do rozmieszczenia, pracy i odpoczynku osób funkcyjnych oraz przewozu korespondencji w ramach działania wojskowej poczty polowej, a także przesunięcia stanów osobowych, środków i urządzeń wchodzących w skład stanowiska dowodzenia.

W skład środków transportowych spełniających funkcje technicznych środków dowodzenia w brygadzie wchodzi: wozy dowodzenia, autobusy sztabowe, pojazdy specjalne, inne pojazdy mechaniczne. Na wozach dowodzenia montowane są techniczne środki łączności pozwalające utrzymywać łączność z przełożonym, podwładnymi i sąsiadami zarówno na postoju jak i w marszu.

Do technicznych środków łączności brygady zalicza się środki radiowe i radioliniowe, radiotelefoniczne i przewodowe.

Z innych technicznych środków dowodzenia w brygadzie mogą występować komputery, kalkulatory, maszyny do pisania itp.

Techniczne środki dowodzenia w brygadzie saperów znajdują się w kompanii dowodzenia brygady. W działaniach bojowych organa dowodzenia wraz z technicznymi środkami dowodzenia rozwija się w terenie tworząc stanowisko dowodzenia brygady. Ze stanowiska dowodzenia /SD/ organizuje się łączność z przełożonymi, podwładnymi, sąsiadami i organami dowodzenia wojsk współdziałających. Na stanowisku dowodzenia rozwija się pododdziały łączności, organizuje ochronę oraz zapewnia obsługę i funkcjonowanie elementów SD. Za organizację, rozwinięcie ochronę i obronę a także funkcjonowanie stanowiska dowodzenia oraz jego przesuwanie w toku działań bojowych odpowiedzialnym jest szef sztabu brygady.

W skład SD brygady zazwyczaj wchodzi: dowódca i jego zastępcy, sztab, grupa kierowania zabezpieczeniem logistycznym,

sekcja wychowawcza a ponadto grupa zabezpieczenia /z kompanii dowodzenia/.

Ze stanowiska dowodzenia brygady może być organizowane wysunięte stanowisko dowodzenia /WSD/, którego skład może być następujący: dowódca, oficer z wydziału operacyjno-rozpoznawczego, oficer łączności i w zależności od potrzeb przedstawiciele służb logistycznych. Ponadto niezbędne środki łączności i transportu oraz ochrona.

Rozmieszczając stanowisko dowodzenia w terenie należy zapewnić odpowiednie rozsiedkowanie jego elementów, trwałą łączność z przełożonym, podwładnymi, sąsiadami i wojskami współdziałającymi, a ponadto wygodne warunki pracy, maskowanie oraz możliwość szybkiego opuszczenia zajmowanego rejonu. Przy rozmieszczeniu stanowiska dowodzenia należy umiejętnie łączyć możliwości techniczne środków łączności z potrzebą zachowania kontaktów osobistych z podwładnymi i obserwację rejonu wykonywanych zadań. Rejony rozmieszczenia SD należy wybierać z dala od charakterystycznych obiektów terenowych a także nie w głębi dużych kompleksów leśnych. Celowym natomiast jest wykorzystanie do rozmieszczenia elementów stanowiska dowodzenia budynków i budowli istniejących w terenie.

W ramach stanowiska dowodzenia, w celu zapewnienia ciągłego dowodzenia pododdziałami logistycznymi i kierowania materiałowo-technicznym i medycznym zabezpieczeniem działań brygady, organizuje się grupę kierowania zabezpieczeniem logistycznym. Za jej zorganizowanie i funkcjonowanie odpowiedzialny jest szef logistyki.

Skład i wyposażenie stanowisk dowodzenia brygady /SD, WSD/ mogą ulegać zmianom w zależności od charakteru działań bojowych, roli i zadania jakie te stanowiska mają spełnić oraz liczby etatowych sił i środków organów dowodzenia, środków łączności oraz sił wydzielonych do obrony i ochrony.

Miejsce i czas rozmieszczenia stanowisk dowodzenia brygady określa dowódca brygady w obrębie nakazanego przez sztab ogólnowojskowy rejonu rozmieszczenia brygady, a rozwinięcie stanowiska dowodzenia powinno być poprzedzone rozpoznaniem rejonu rozwinięcia przez grupę rekonesansową organizowaną przez sztab brygady.

Rejony przesunięcia brygady, w tym jej SD, planuje szef wojsk inżynieryjnych, zatem dowódca i sztab brygady mogą uściślić rejon rozmieszczenia brygady, stosownie do warunków terenowych /istniejąca sieć dróg, warunki rozmieszczenia itp./ lub ze względu na możliwości obrony pododdziałów przed niespodziewanym uderzeniem nieprzyjaciela. Z tych też względów dowódca brygady może proponować szefowi wojsk inżynieryjnych rejon rozwinięcia stanowisk dowodzenia w ramach rejonu rozmieszczenia brygady.

SD brygady rozwijane powinno być w rejonie rozmieszczenia głównych sił brygady. Powierzchnia rejonu rozwinięcia powinna wynosić 0,5-1 km², a odległości pomiędzy poszczególnymi elementami stanowiska dowodzenia nie mniej jak 500 m.

Poza SD, w odległości do 1,5 km należy rozmieszczać grupę radiostacji średniej mocy. Miejsca pracy powinny być urządzone w schronach lub innych obiektach zapewniających ochronę a w wyjątkowych wypadkach np. w czasie krótkich postojów w autobusach sztabowych i namiotach. Funkcjonowanie i działalność stanowisk dowodzenia powinno być starannie maskowane.

Na zachowanie ciągłości dowodzenia decydujący wpływ wywiera przesuwanie stanowiska dowodzenia, dlatego należy przesuwać je tak, by nie naruszać zorganizowanego dowodzenia podległymi pododdziałami oraz łączności z przełożonym, sąsiadami i wojskami współdziałającymi. Przesuwanie stanowiska dowodzenia brygady należy wykonywać skrycie. Wykonuje się to przesunięcie na rozkaz lub za zezwoleniem szefa sztabu ogólnowojskowego. Przesunięcie SD brygady organizuje szef sztabu brygady.

ZAKOŃCZENIE

Brygada saperów jest jednym z głównych wykonawców zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w operacjach. Użycie jej pododdziałów, zgodnie z ich przeznaczeniem, wyposażeniem i wyszkoleniem decydować będzie w wielu wypadkach o powodzeniu prowadzonych operacji, stąd pododdziały brygady należy wykorzystywać do najważniejszych zadań i na głównym wysiłku (kierunku) operacji.

W działaniach brygady saperów jednym z ważniejszych jest dowodzenie jej pododdziałami. Warunki współczesnego pola walki, specyfika i różnorodność wykonywanych przez brygadę zadań powodują, że dowodzenie brygadą w operacjach jest niezwykle trudne i złożone.

Przeanalizowane w skrypcie zasady wykorzystania brygady saperów, jej działanie w toku organizacji i prowadzenia operacji oraz dowodzenie jej pododdziałami powinno przybliżyć te problemy Czytelnikom i ułatwić organizowanie działań bojowych przez brygadę saperów.

BIBLIOGRAFIA

1. Regulamin działań taktycznych wojsk lądowych. Część I (związek taktyczny, oddział) Szt. Gen. 1422/94 Warszawa 1994.
2. Zabezpieczenie inżynieryjne walki (pułk, dywizja) Inż. 517/87 Warszawa, MON 1989r.
3. Metodyka i organizacja pracy dowództw i sztabów wojsk inżynieryjnych w działaniach bojowych. (podręcznik) Inż. 469/81 MON, Warszawa 1982r.
4. Płk Paweł Szuszczyński, ppłk Józef Lewandowski Zabezpieczenie inżynieryjne operacji obronnej i zaczepnej korpusu zmechanizowanego. Skrypt Nr bibl. pf 103/S AON, Warszawa 1993r.
5. Płk Bogusław Saganowski Zasady wykorzystania i działanie armijnej brygady saperów w zabezpieczeniu inżynieryjnym działań bojowych. Skrypt. ASG wewn. 4107/87 Warszawa 1937.
6. Tymczasowe normy operacyjno-taktyczne oraz wybrane wskaźniki dotyczące możliwości bojowych rodzajów sił zbrojnych i wojsk. Nr bibl. pf. 23500.

Wydrukowano w 105 egz.
Egz. nr 1-100 Bibl.Gł.DZN
Egz. nr 101 POW
Egz. nr 102 WOW
Egz. nr 103 SOW
Egz. nr 104 KOW
Egz.nr 105 Bibl.Szt.Gen.
Wyk. płk Saganowski
Druk K.U. dnia 7.07.94r.
Druk AON nr pf-509/WW
Korekta autorska.

SPIS TRESCI

	Str.
WSTĘP	3
Rozdział I ZASADY WYKORZYSTANIA BRYGADY SAPERÓW W OPERACJACH	5
1. Przeznaczenie, miejsce i rola brygady saperów w operacjach	8
2. Zadania zabezpieczenia inżynierskiego realizowane przez brygadę saperów w operacjach	9
Rozdział II STRUKTURA ORGANIZACYJNA ORAZ MOŻLIWOŚCI PODODDZIAŁÓW BRYGADY SAPERÓW W ZAKRESIE WYKONAWSTWA ZADAŃ ZABEZPIECZENIA INŻYNIERYJNEGO	11
Rozdział III DZIAŁANIE BRYGADY SAPERÓW W TOKU ORGANIZACJI I PROWADZENIA OPERACJI	19
1. Działanie brygady saperów podczas przegrupowania wojsk	19
2. Działanie brygady saperów w operacji obronnej	20
3. Działanie brygady saperów w operacji zaczepnej	23
Rozdział IV PLANOWANIE I ORGANIZOWANIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH PODODDZIAŁÓW BRYGADY SAPERÓW	29
1. Metody pracy dowódcy i sztabu brygady podczas wypracowania decyzji	29
2. Treść pracy dowódcy i sztabu brygady podczas wypracowania decyzji	31
3. Forma i treść zasadniczych dokumentów bojowych	37
Rozdział V WYBRANE PROBLEMY DOWODZENIA BRYGADĄ SAPERÓW	41
ZAKOŃCZENIE	48
BIBLIOGRAFIA	49

